

ABONAMENTUL:

Un an . . . 28 — Cor.
 jumătate an 14 —
 3 luni . . . 7 —
 o lună . . . 2-40 —

Pentru România și
 străinătate:

Un an . . . 40 — fran. i

Telefon
 în oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Lee
 deschis co-tă șiral 20 fil.

Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.

Primul Congres al Comercianților Români din Ungaria.

Micul român și clasa noastră mijlocie. — Necesitatea organizării.

D. Aurel Popescu, cunoscutul comerciant și manufactură din Sibiu, ne trimite o interesantă scrisoare, cuprinzând observații și așezate foarte juste, cu privire la situația meseriașilor și a comercianților români din Ungaria și la modul lor de organizare.

Observațiile d-lui Aurel Popescu, membru al acelei clase mijlocii, a cărei lipsă se simte atât de drastic în viața noastră națională, sunt foarte binevenite astăzi, când toate părțile se subliniază importanța cooperării a acestei categorii în dezvoltarea economiei noastre, dar când, de nicăiri nu vedem stăruirile și jertfele necesare, pentru constituirea și dezvoltarea acestui organ de competență al vieții popoarelor.

Vom face loc deci în cele ce urmează părților esențiale din această scrisoare oprindu-ne puțin asupra reflecțiilor ce ni-le sugerează.

Cu toate vorbele frumoase ce s'au spus și se spun la diferite ocazii, despre importanța meseriașilor și a comercianților români și toate staturile ce s'au dat pentru organizarea lor, până astăzi, rezultate efective, terenul acesta, nu se pot număra.

Cauzele acestei stări deplorabile sunt două: d. Aurel Popescu, două:

În primul rând este lipsa de orientare

și de educație a chiar intelectualilor români, care nu sprijinesc îndestul pe meseriași și comercianții români.

Și în al doilea rând: Nici comercianții între dânsii nu sunt solidari, nu sunt întotdeauna inspirați de sentimentele de frăție, care să le permită a se organiza și întări.

Iată observările dlui Aurel Popescu, culesc într-o viață de 34 de ani de activitate pe terenul comercial, cu privire la prima din aceste cauze.

Intelectualii noștri au o deosebită predilecție pentru străini.

„Acea pe care străinii nu-i creditează, merg la firmele române ca să cumpere pentru a nu-i mai plăti și dacă totuși, după ani de zile, industriașul și comerciantul trimite contul spre a fi achitat, d-nii aceștia se supără. Nu au timp să stea de vorbă și isprăvesc prin a da afară pe încasatorul care are obrăznicia să inziste.

„Față de astfel de oameni firește industriașul va fi silit să păsească pe calea justiției. Dar atunci trebuie să se aștepte la toate injuriile și calomniile.

„Industriașul și comerciantul devine un netrebnic. Ghețele, cămașa, hainele cumpărate acum 5 ani și care s'au tocit, au fost proaste; marfa a fost slabă și scumpă. Concluzia este că comerciantul român nu merită să fie sprijinit.

„Vorba ticăloasă prinde, iute rădăcini. Și precu un măr putred strică și pe celelalte care sunt în acelaș coș — așa și acești mușterii pe gratis strică și pe cei buni și îi desgustă de a vizita firmele române. Și așa în

loc de sprijin te trezești, tocmai din partea dela care ești în drept să te aștepti la un sprijin luminat și inimos, la un adevărat boicot.

„Pe lângă aceasta mai joacă oarecare rol și invidia. Spre a nu încuraja pe industriașul român, această mamă a relelor, născoceste felurite pretexte.

„Astfel este, mai ales acela, că comercianții români nu sunt destul de bine furnizați, că nu au marfă aleasă.

„Se poate că în multe cazuri pretextul să fie adevărat. Comerciantul român are însă o scuză față de cel străin. Acesta din urmă are o clientelă sigură pentru care aduce marfă, dar comerciantul român, este boicotat, și nu e sigur niciodată că după ce va aduce marfa să nu rămâie cu ea în galantare și în depozit.

„Cazuri de acestea sunt foarte numeroase. Bietul industriaș, sau comerciant român se asortează cu toate mărfurile trebuitoare în credința că va fi cercetat. Iată însă că termenul de plată se apropie și marfa întreagă este nevândută, și atunci este nevoit să ceară moratoriu și dacă nu obține este pur și simplu strâns de gât, declarat de falit. În orice caz creditul său are să sufere.

„Căci de sprijin nu poate fi vorba. Instituțiile noastre financiare — și acesta este un alt neajuns de importantă capitală — nu sunt organizate în vederea unui sprijin al comerțului român.

„S'au văzut cazuri când situația unui comerciant român în ajunul insolvenței era:

Pasiv 20,000 cor.

Activ 45,000 de cor. în mărfuri și alte realități.

Invitație la vals.

De pe banca umbrită sub boschetul de ailanți, două suflete priveau în tăcere, feeria de luni care strălucea pe terasa cazinului... Lăuna de glasuri ascuțite și rezezi, ciocnete de tălmăși și fărâșuri care se strîngeau pe la mese, înarmate de pași răsunând pe coridoare, toate aceste ecouri nelimpezi pătrundeau până la ei, simțind par'că poetica liniște a parcului. Cei doi se lipiau tot mai mult unul de altul, precu săr' fi temut ca șuvoiul acela de hohotiri risete vulgare să nu-i atingă.

Erau două suflete rătăcite în acest vârtej al amestecurilor, simțindu-se cu totul străini în această localitate de munte, unde proștii și bogății se dat întâlnire ca să înfrunte cu sunetul auriu armoniile naturii. Un vin bun și o masă înstulată pentru ei prețuia mai mult decât cea mai adâncă înțelepciune, iar tabietul pe care și-l desneau cu lichioruri scumpe și cafele gustoase, stând răsturnați pe scaune largi, cu nasturii de vestă deschiși, era cea mai aleasă sărbătoare a zilei, în afară, bineînțeles, de ceasurile amuzului. Pe obrajii lor stacojii de vin și umflați de săturare, se putea citi, ca într'un dicționar, simțul și mulțumirea prostiei.

Crîmpee din acordurile unui vals se risipeau în aer, precu ar fi fost așchiile aspru pe urma unei explozii de armonie.

Ea se înfioră. Privirile-i, până atunci pierdute în zări, se treziră dornice și neastâmpărate;

setea de mișcări ce fusese adormită în trupul ei mlădios și tânăr, o neliniște, — mușchii se desțindeau, pregătindu-se par'că pentru gesturile largi ale dansului care o prindeau de mimine, și un tremur cald îi alerga prin sângele odihnit, furtunos și nebnatec.

„A, valsul...” suspină ea pătimaș și dulce, aproape neauzită, și întorcându-se către el:

— De ce nu știi să dansezi!...

După o clipă însă, precu și-ar fi dat seama că-i făcuse pe nedrept o învinuire, adăugă:

— Mai bine. Când ți-ai legat viața cu altul, când ești logodnica unui suflet, ar fi păcat să-l înșeli măcar cu o strângere de mână, măcar c'un suris. Înțelegi? Nu-i așa că dansul e puțin... imoral?...

Dar, silindu-se a se încredința singură de dreapta-i judecată, simțea o strângere de inimă; îi era ciudă că nu putea să se împotrivescă unei ademeniri, și suferea, fiind lipsită și de mulțumirea pe care i-ar fi dat-o o biruință asupra ei însăși, și de plăcerea pe care numai ispitele valsului o revarsă în sufletele sănătoase și tinere. Totuși, păru convinsă și continuă, ca să fie pe placul tovarășului ei:

— Vezi, dragule, când te gândești la cineva mult, nu e bine să te lași amăgită de sclipiri zadarnice și să-l uiți pe acela măcar o clipă... Nu? El zâmbi, prefăcându-se nepăsător:

— Știu eu... poate că ai dreptate.

Și amândoi tăcură. În ochii ei se așternea ca o ceață tristă, vinovată și dureroasă. Se stră-

duia să-și întoarcă gândul, dar îi era cu neputință: vedea sala de bal, împodobită și strălucitoare, cu policandre, cu policandrelor aprinse, cu pereții înfloriți, cu luciul de ghiață al parchetului, — apoi, un amestec feeric de muzică și dantelă, un vârtej de melodie și parfum, perindări de umbre ferice și albe, care pluteau sub ropotul ritmic și dulce al strunilor, adieri de brațe, scăpărări de zâmbete, — totul în siârșit lua în mintea ei înfățișare de bal, topindu-i nerăbdarea, fără s'o poată lămuri de unde isvorește farmecul acela, care pentru dânsa era oprit.

— N'ai dansat niciodată?

— Nu, răspunse el mirându-se.

— Ciudat... Vrei să ne plimbăm puțin?

Și nemai găsindu-și astâmpăr, se ridică, îndreptându-și trupul frumos legat, cu umerii rotunzi și înalți, pieptul înflorit și soldurile potrivite. Iși reluă ținuta ei de cochetărie firească, de eleganță simplă, și porni încet, cu pas cadentat și larg, par'că ar fi vrut să meargă în ritmul valsului care-i desmerda auzul... pe potecile parcului înopțat și adormit. Tinea capul ușor aplecat într-o parte, ca și cum ar fi fost împovărat de un gând străin, iar privirea ascunsă sub marginile pălăriei scumpe, căuta neștiutoare înaintea ei, precu ar fi vrut să culeagă din întunecătura răsfrîngerile magice ale vedeniilor de bal, care se petreceau acolo sus, pe terasa luminată splendidă și feerică, cum n'o mai văzuse niciodată până atunci...

„Totuși băncile noastre nu au putut găsi nici un ajutor sub cuvânt că statutul nu permite decât împrumut pe ipotecă.”

Față cu aceste dificultăți, provenite din lipsa de educație sufletească a publicului mai luminat, care nu pierde nic o ocazie de a îndruga fraze frumoase referitor la comerțul român, dar ale cărui moravuri încă nu s'au cioplit până la acel grad, care să-l oblige a sprijini înainte și mai presus de toate, pe frații săi, rămâne pentru comercianții și meseriașii români, calea organizării lor între dânsii, spre a se sprijini ei în de ei.

Dar și în această direcție se ivesc — după cât vedem din scrisoarea dlui Aurel Popescu — dificultăți provenite din lipsa de bunăvoință sau de pricepere îndestulătoare a unora din elementele acestei pătri comerciale și industriale.

În urma stăruințelor urmărite cu multă tenacitate, timp de ani de zile, de către elemente ca d. Aurel Popescu, în vara anului 1911, cu ocazia serbărilor jubilară dela Blaj, s'a convocat o întrunire intimă spre a se pune bazele unei asociațiuni puternice a comercianților români din Ungaria și Transilvania sub umbra căreia să se adăpostească și mica industrie română, în formație.

La această întrunire, au răspuns peste 50 de comercianți români, din toate centrele române, ceea ce denotă că lipsa ei se simte foarte puternic.

Dar printre cei prezenți nu s'a văzut aproape nici unul din negustorii dela sate.

De atunci au mai avut loc încă două conveneri hotărându-se convocarea unui congres, a „Primului congres al comercianților români din Patrie”, în care, chestiunea, s'ar fi desbătut pe un picior mai larg și care ar fi servit la popularizarea ideii, astfel ca să fie îmbrățișată de cercuri cât mai largi.

Acest congres însă, pe cât știm, a fost amânat de mai multe ori.

Care să fie cauza acestor amânări?

Ținerea lui nu depinde decât dela inițiativa comersanților și meseriașilor români.

De ce nu se grăbesc să o realizeze.

Probabil — și aici venim la a doua parte a cauzelor de stagnare a clasei de mijloc, formulată la începutul acestor șire — că nu este destulă tragere de inimă în rândurile tuturor comercianților și meseriașilor români.

O asemenea consfătuire a comercianților români, credem că, nu poate aduce decât foloase și tot astfel credem și despre ideea realizării unei asociații în sensul preconizat la Blaj și asupra căreia nu putem în deajuns atrage atențiunea cercurilor respective.

Cât pentru d. Aurel Popescu, care a avut un rol de inițiator în această privință, iată cuvintele sale cuprinse în scrisoarea ce ne-a adresat, cuvinte care înlătură orice umbră de bănuială cu privire la frumoasele sale intențiuni.

„Cum am amintit nu am avut pretenția și cu atât mai puțin voi avea-o de a fi ales ca president din partea congresului. În fruntea acestei însoțiri atât de mari trebuie să fie un ales denumit de către toți aleșii noștri. Eu nu vânez câștiguri, nici onoruri, tot ce-mi zace la inimă, e să văd clasele mijlocii de industriși, și comercianți organizate, în un singur buchet de flori, și centrala pusă în activitate. Eu doresc ca în timp de 10 ani, fondurile noastre culturale, comerciale, și industriale să sporească așa ca lumea să admire, munca și inteligența, celor două clase, atât de urgisite și de Români acum, și zelul împreunat cu jertfe, să stârnească și să afle ecou și la celelalte pătri.”

Ne unim și noi cu frumosul îndemn al dlui A. Popescu și așteptăm ca pătura noastră mijlocie, înțelegând necesitatea imperativă de organizare ce i se impune, să pornească, cu un ceas mai înainte pentru realizarea ei.

„Solidaritatea”, „Asociațiunea” ca și „Partidul Național” au datorita de a sprijini cu toată energia realizarea acestei idei.

El o întovărășea necăjit de ceea ce nu putea pricepe, străduindu-se înzadar să-i citească în ochi pricina neînțelegerii care domnea, necunoscută și amenințătoare, între sufletele lor. Își aminti câteva amănunte din plimbarea de peste zi, și folosindu-se de aceste clipe de tăcere, voi să capete răspunsuri la unele întrebări, pe cari nu le putuse desăvârși sau uitase să i-le pue. Amândoi doreau ca totul între ei să fie limpede și luminos, — nici o umbră și nici o îndoială să nu tulbure armonia sufletelor. Își povestiră, logodnicii tainici, rînd pe rînd, toate micile greșeli din trecut, — el se învinui aspru de multe fapte, stăruind chiar asupra vinovăției, în așteptarea cuvintelor de iertare, — minți, istorisindu-i câteva grozăvii, ca astfel să ia înaintea tuturor scrisorilor anonime, — iar dânsa, sfluoasă, pătrunsă de o teamă nedeslușită, mărturisii prin cuvinte rare, mai mult șoptite, prin gesturi și monosilabe toate „frivolitățile și flirturile” anilor ei de fecioară cochetă și nebunată, dar în destul de mintoasă. Mai chinuitoare i se păru povestirea unui fapt de nimic, a unei sărutări pe care un adorator svăpăiat i-o furase într'un colț de grădină, după ce-și întovărășise destăinuirea cu lacrimi nemângăiate... Erau atât de fericiți că isbutiră să-și împărtășească trecutul, fără mâhnire și fără gelozie, încât, această nouă neînțelegeră dureroasă și nemărturisită, care se ridica între ei tot mai crâncenă cu fiecare acord de bal, îl chinui îngrozitor.

— Tu, Mia, îmi ascunzi ceva...

Ea voi să mintă, dar se simți atât de vinovată încât i se umeziră ochii.

— Iartă-mă. Nu mai știu nici eu ce-i cu mine. Sunt nervoasă; mai ales muzica dela cazino în seara asta îmi face rău...

Fără s'o întrebe, el o luă de braț, și porniră pe aleea care urcă la terasă. Mergea încet, tăcut, vrînd par'că să-și ghicească gândul.

Pricepuse vag pricina ei de mâhnire, dar nu-și dădea seamă de ce apucase pe aleea aceasta și pentru ce acum urca treptele, apropiindu-se de sala balului.

— Nu vrei să faci un tur de vals?... Poate că te-ar distra puțin...

Ea îl privi drept în ochi și rosti un „nu”, pe jumătate trist, pe jumătate rugător, — un „nu” care spunea tocmăi dimpotrivă, arătând totodată și dorința de iertare. El stăruia și-o împinse ușor spre ușă.

— Ce părere ai să-ți faci despre mine, în urma celor vorbite azi, știi... în drumul spre capelă...

El își aminti, ca în luminișul unui fulger, plimbarea lor de dimineață, la capelă, când amândoi, fără să se fi înțeles de mai înainte, se rugaseră Cerului pentru „fericirea cea de toate zilele...”

— Am jurat să nu mai dansez... Nu e bine.

— Dacă te rog eu, adăugă dânsul zâmbind împăciuitor. Se simțea darnic și bun, dar totodată își dovedea o slăbiciune pe care nu și-o putea ierta.

— Haide! Nu mai sta la gânduri. Eu mă voi

O întrebare serioasă! „Gazetei” i se scrie următoarele:

Este cunoscută lovitura crâncenă ce ne-a dat-o nouă uniților Români, patriarhul „Romei” prin înființarea Episcopiei de maghiarizare.

Prin acest fapt pontificele „Romei” a dat dovezi, că tot așa puțin ne iubeste, ca și politicienii maghiari, cari țintesc la nimicirea noastră națională, ca și cei mai aprigi șovinisti calvini, de dragul cărora a înființat Episcopia de maghiarizare cu scop ca ea să devină mormântul bisericăi române unite.

În fața unui atentat oare nu ar trebui ca preoțimea să lase cu totul afară amintirea pontificelui la ceremonii sacre?

Acela, care din părinte ni s'a făcut dușman, acela care s'a unit cu calvinii contra existenței fiilor săi sufletești, nu merită să fie amintit la altarele noastre.

Deci mai mult nici un preot unit cu „Roma” să nu mai pomenească numele aceluia papă, care în istoria noastră și-a câștigat un nume de blăstăm.

Un preot gr-cat.

Ce va fi la toamnă? Marele ziar vienez „N. W. Tagblatt” scrie, vorbind de programul guvernului ungar, următoarele:

Prima ședință a camerei va fi convocată pe ziua de 17 Septemvrie. Lucrul dintâi pe care-l va rezolvi camera ungară va fi alegerea membrilor în delegațiuni, și apoi va fi ajurnată până la 25 Octomvrie. Cu această dată se va începe sesiunea de toamnă a camerei. Îndată la începutul sesiunii va fi depus pe biroul camerei proiectul de reformă electorală. Prim-ministrul Lukács se ocupă în Tátralomnic, unde-și petrece vacanțele de vară, nu numai de chestiunea politicii curente, ci și de proiectul reformei electorale. Membrii partidului guvernamental spun că acest proiect va fi foarte liberal. Numărul cercurilor electorale va fi sporit cu o sută, numărul alegătorilor încă va fi foarte mare în comparație cu cel de acum.

Tratativele între Cehii și Germanii Boemiei, precum știm, au eșuat. Ziarul „Prager Tagblatt” aduce acum știrea, că guvernul central vienez va pune capăt certelor printr'o ordinațiune lausată pe baza §-lui 14, ținându-se cont de dorințele și cererile ambelor tabere.

ascunde colo, într'un colț, ca să-ți admir splendoarea în cadența valsului...

Și, aproape suspinând:

— Tu dansezi așa de frumos, Mia, încât ar fi păcat să te smulg privirilor însetate ale mulțimei...

— Să fii cuminte, să nu „flirtezi” cu nimici, da? Știi ce? Fă-mi un catren... Nu uita dânsa din corsaj...

Zâmbi cochetă și se alipi de statura unui „darsator neobosit” irizat și parfumat, care, cum o zări întrînd în bal, se repezi ca să nu-i ia altul înainte. Apoi se pierdu în vârtejul mulțimei.

Rămăs singur, simți o undă de amărăciune năpădindu-l. Era gelos. Ori de câte ori, în spiralele armonioase ale valsului ca-i trecea pe dinainte, trimițându-i un zâmbet din fugă, el o privea curtenitor, dar mâhnit, urmărind-o gales până ce dispărea în roirea balului... Părea că-i zîmbește o străină, pe care, dacă o putuse câștiga pentru o clipă, putea tot așa de ușor s'o piardă, s'o piardă pentru totdeauna... Dacă inimile lor erau legate, făgăduite una alteia, copleșite într'un singur fior și un singur gând, — lanțul acela avea puțină trăinicie, fiind împletit numai din cuvinte înflorite și din semne dragi. Nici un fapt nu consfințise această înrudire nouă, așa că făpturile lor, mușchii și nervii, sângele și carnea, erau cu totul străine de apropierea cugetelor...

Iată-o înaltă și visătoare, frumoasă și mândră, împrumutându-și mișcările dela ritmul orches-

Este posibilă forțarea Dardanelor ?

Tunurile au vorbit din nou la poarta Dardanelor. Au strigat din gura lor de otel, cu limba lor de foc, disperarea Italiei care nu mai știe singură la ce mijloace să recurgă ca să silească Turcia la încheierea păcii.

Discursul marelui vizir, votul de încredere în guvern al camerei, au indispus așa de greu pe conducătorii Italiei încât i-a aruncat într-o greșală de tactică care poate să compromită și șansele de câștig, de cae se apropiase Italia în timpul din urmă.

De altfel aceasta a fost soarta Italiei în tot decursul conflictului ei armat cu Turcia. Toate gesturile ei belicoase au avut mai mult răsunset și mai multă înrăurire asupra Puterilor europene, decât asupra Turciei.

Nu s'a ufat desigur agitația puternică și indispoziția cabinetelor europene când Italia a încercat pentru prima oară forțarea Dardanelor.

Guvernul turcesc a închis atunci strâmtoarea, a presărat porțile ei cu explozibile și a lăsat Puterile europene să se frământă și să exercite presiuni asupra Italiei ca să renunțe la o acțiune care stânjenește viața economică a atâtor țări.

Italia nu numai că a suferit pagube și decepțiuni, nu numai că a trebuit să recunoască imposibilitatea unui succes în direcția acțiunii încercate, dar a fost și silită să trăiască deziluzia intervențiilor Puterilor în cari ea își pune atâtea speranțe.

Italia n'a avut noroc nu numai în încercarea ei de-a ajunge la porțile Constantinopolului dar, și în acțiunea ei în marea Egee. În loc să atragă pe Turci într'o luptă navală care ar fi fost cu siguranță favorabilă Italiei, acțiunea flotei italiene a deșteptat atenția Puterilor interesate în stăpânirea Mediteranei și a avut ca rezultat tratate cari, în împrejurările forțate, pentru Italia, în cari au fost încheiate, nu i-au putut da aproape nimic sau foarte puțin, față de sacrificiile făcute.

Scurt, socotelile de acasă ale Italiei nu s'au potrivit un singur moment cu socotelile din târgul de pe câmpul de război.

Strâmtoarea Dardanelor care ocupă o pozițiune atât de însemnată în comunicația pe apă a Orientului Europei, are o lungime de 51 km. și o lățime care atinge în unele puncte 1200 de metri și în altele până la 8 km.

Tărmlurile strâmtoării sunt prevăzute cu tunuri de calibru mare cari, în caz de atac, ar putea sfărâma cu ușurință o flotă cât de puternică.

Cu toată adâncimea apei din Dardanele, adâncime care variază între 45 și 100 de metri, se pot cu succes întrebuința torpilele în formă de recipiente, umplute cu fulmicoton și cari puse în legătură cu un comutator de pe tărml, pot să facă explozie și să arunce în aer vasele cari trec pe deasupra lor.

Torpilele acestea sunt așa fel așezate, în linie dublă și chiar triplă, încât este aproape imposibil ca din vasele cari încearcă să treacă pe apă să nu treacă cel puțin unul deasupra lor.

Vin apoi torpilele de blocus de cari s'au servit Rușii și Japonzii în război, și cari, susținute de-un cablu sau de un lanț, înnoată pe apă așteptând să se ciocnească cu vasul dușmanului ca să-l fărâme și să-l arunce în aer.

În apărarea Dardanelor, Turcii se pot servi și de torpile automobile cari pot fi așezate în baterii subpământene sau submarine și cari sunt la adăpost de atacul vaselor dușmane.

Distanța mică dela un tărml la altul al Strâmtoării face, din acest mijloc de apărare, o armă foarte periculoasă pentru îndrăznețul care încearcă să treacă Dardanelele.

Focul ce l'ar deschide aceste baterii de torpile inatacabile ar putea decima rând pe rând vasele ce-ar defila în fața lor.

În afară de toate aceste mijloace de luptă, este în afară de orice îndoială că vasele italiene trecând chiar Strâmtoarea, ceace poate fi considerat ca o imposibilitate, ar avea de luptat cu mica flotă turcească compusă din câteva cuirasate (dintre cari două au fost cumpărate dela Germania) și mai multe torpiloare conduse până la declararea războiului de ofițeri englezi. Flota turcească așteaptă, și a dat acum dovadă de aceasta, în apropiere de cele două forturi ale Strâmtoării, Kum-Kaleh și Seddul Bahr.

Aceste două forturi sunt pozițiuni strategice de cea mai mare valoare pentru apărarea Strâmtoarei. Așezate, primul pe tărml asiatic al Strâmtoării și al doilea pe tărml european, forturile Kum-Kaleh și Seddul Bahr sunt doi ochi de foc cari nu numai că pot vedea tot ce se întâmplă la gura Strâmtoării, dar pot vărsa în potop focul care să consume și să prefacă în cenușe forțele dușmanului.

Să ne închipuim însă imposibilul, că flota italiană ar fi reușit să sfiडेze și pe acești doi cerberi dela gura Strâmtoării. Ce s'ar întâmpla?

Vasele italiene tot n'ar avea drumul deschis, spre Constantinopol. Ele ar trebui să supoarte focurile de pe tărmluri, explozibilele presărate de apă și sub apă și în cele din urmă ar ajunge deabia la a doua gură a Strâmtoării prevăzută și ea pe tărml european cu fortul Kilit Bahr și pe tărml asiatic cu fortul Chanak Sultanié.

Aici s'ar repeta aceleași focuri omorătoare, aceeași luptă disperată și chiar dacă flota italiană ar scăpa ca prin minune și din acest impas, încă ar mai avea să treacă prin focul celor două pozițiuni Bokkali Kaleh (pe tărml european) și Nagara (pe tărml asiatic.)

Să presupunem însă că flota italiană ar reuși să sfiडेze și această a treia gură a Strâmtoării. Le-ar fi oare Italianilor deschis drumul la capătul căruia stă mândră și sigură cetatea cea mai bine apărată de natură din Europa?

Nu, flota italiană și în acest caz, care, repetăm, ar putea fi provocat numai de o minune a zeilor protectori ai Cetății eterne, ar trebui să forțeze o nouă gură a Dardanelor, strâmtoarea Galipoli pe al cărei tărml european stau gata de atac întăririle dela Galipoli unde sunt concentrate puternice și numeroase forțe militare.

Și să nu se uite că pe toată întinderea ambelor tărmluri ale Strâmtoării sunt presărate, forturi, cazărmi prevăzute cu trupe, arme și explozibile cari ar vorbi în tot timpul defileului flotei italiene în limba lor de foc.

Flota italiană a încercat și în Aprilie forțarea Dardanelor. O vie emoțiune a cuprins atunci lumea întreagă aflând că la 5 Aprilie o flotă italiană a cutezat să atace forturile dela intrarea Dardanelor. Cunoșcându-se pozițiunile de neînvinș ale Turcilor nimeni nu-și putea explica curajul strategianilor italieni. După ce flota italiană a trebuit însă să renunțe la planul ei, plouată fiind de ghiulele turcești explicația s'a găsit cu ușurință.

Comandanții flotei italiene au încercat la prima forțare a Strâmtoarei să cunoască cari sunt forțele de apărare ale Dardanelor, forțele cu cari sunt pregătiți Turcii în cazul unui eventual atac decisiv.

Italianii au putut să constate atunci o incurie nemai pomenită în apărarea Strâmtoării.

Intr'adevăr, flota italiană, ca să atace Strâmtoarea, coborâse în linie de bătaie pe tărml penisulei Galipoli și a înaintat astfel până la capul Helles de unde s'a început bombardarea fortului Kum-Kaleh. Dacă forturile dela Seddul Bahr ar fi fost prevăzute cu reflectoare cari să fi funcționat, întreaga mișcare a flotei ita-

liene ar fi fost la timp observată și paralizată din primul moment.

S'a dovedit că la prima forțare a Dardanelor cele două întăriri, de la Kum-Kaleh și Seddul Bahr n'au fost de loc pregătite pentru eventualitatea unui atac.

Numai în urma atacului flotei italiene Turcii au luat măsurile ce comportă importanța apărării Strâmtoării, barând gura ei cu explozibile și aducând în apărarea tărmlurilor artilerie mobilă imprăștiată de-a lungul lor. Un corp de peste 20.000 de oameni a fost atunci adus în peninsula Galipoli, un corp prevăzut cu armele perfecționate necesare pentru respingerea dușmanului.

Gura dintre Kum-Kaleh și Seddul Bahr, de o lărgime de aproape 3500 de metri, pare acum mai bine pregătita ca la primul atac.

De îndată ce s'a ivit flota italiană la intrarea Dardanelor, ea a fost observată și imediat atacată de focuri de tun.

În ploaia ghiulelelor flota italiană a pierdut 2 vase de război și alte 6 au fost scoase din luptă.

De sigur că numai de vigilența celor ce au a apăra Dardanelele depinde valorificarea pozițiunilor strategice minunate cu cari este dotată din natură Strâmtoarea și cari apără azi Turcia de complecta ei izgonire din Europa.

Italia, care așteaptă în frigiditatea nerăbdăriei rezultatul încercărilor de forțare a Dardanelor trăiește din nou deziluzia de-a vedea flota ei retrăgându-se plouată de focul tunurilor dela extremitatea Strâmtoării.

Și ce este mai trist, e că se poate ca încercarea ei să aibă ca rezultat nu numai o și mai mare vigilență în apărarea Strâmtoării dar și o salvare a Turciei din abisul pe care i-l pregăteau turburările din năuntru.

Este în afară de orice îndoială că guvernul turcesc va profita de atacul Italiei ca să readucă liniștea în imperiu. De pe acum se anunță că Sultantul a făcut apel la patriotismul și credința soldaților, conjurându-i ca, față de pericolul din afară, să înceteze manifestațiunile de nemulțumire din năuntru.

Este foarte probabil că apelul Padișahului își va realiza scopul. Lumea mohamedană a mai dat un astfel de exemplu de înțelepciune și bun simț al mulțimei: înainte de declararea războiului triburi arabe de sute de mii de oameni, erau în plină revoltă. S'a declarat războiul. Triburile răzvrătite, ca un singur om, au depus atunci la picioarele tronului armele și asigurarea devotamentului și credinței lor.

H. Z.

Cronică externă.

Europa în ajunul unui mare războiu? Din Londra vine știrca, că în zilele trecute lordul Roberts a declarat, în discursul ținut la Manslou House, că un mare război de neînălțurat e așteptat pe curând și se miră că poporul n'a fost lămurit despre asta. Ar trebui să se introducă serviciul militar general.

Din Bulgaria. Dificultățile în care se sbate Turcia nu se putea să nu aibe un răsunset și în Bulgaria.

Macodononii, înțelegând că nu e vorba încă de sfârșitul imperiului Otoman, nu pot să-și ascundă deziluzia. Totuși continuă să susție că Bulgaria și mai ales revoluționarii trebuie să profite de criza interioară a Turciei, pentru a obține realizarea revendicărilor naționale ale elementului bulgar din Macedonia.

Câtiva din vechii membrii ai comitetului revoluționar al răposatului general Touceff, cei mai mulți ofițeri în rezervă ai armatei bulgare,

primește și execută ori-și-ce fel de lucrări la clădiri, monumente mausoleuri în orice fel de stil. Liferează lucrări de marmură pentru mobilaturi. În urma modernului aranjament de fabricație, prețuri ieftine. Din depozitul men bogat de monumente, în care efecțuosc vinderi în mare și în mic liferez colegilor de branșe și obiecte singuratic, în proful de fabrică.

**Fabrica de granit, syenit
industrie de marmoră și
iselare de peatră a lui**

Iosif Nagy
Brașov, str. Fântânei Nr. 50.

s'au intrunit acum câțva timp, spre a delibera cu privire la o nouă acțiune revoluționară eventuală.

Acest fapt a dat loc la zvonuri că ofițerii armatei bulgare încearcă o vic nemulțumire de atitudine pacifică a guvernului actual și că unii ofițeri voiesc să forțeze guvernul la o acțiune agresivă împotriva Turciei, punând la cale două atentate împotriva a doi miniștri.

Aceste zvonuri erau prea stranii pentru a fi luate în serios. Dar fiindcă există precedentul revoluționării din 1903, când tinerii ofițeri bulgari s'au unit cu revoluționarii și au intrat în comitetul decedatului general Tonceff, ministrul de război a judecat necesar de interdicție strict, prin o circulară adresată comandanților superiori din provincie, ori-ce amestec al ofițerilor în agitațiile macedonenilor. Guvernul bulgar este de altfel hotărât să înăbușe energic ori-ce încercare tinzând la o agitație revoluționară sau la formare de bande.

De altfel revoluționarii nici nu dispun de mijloace.

Singurele mijloace de acțiuni vor rămâne și de aci înainte atentatele eventuale cu dinamită, ce ar comite teroristii în Macedonia.

de frăție în întreg corpul studențesc român, ridicarea prestigiului studenției române în străinătate.

A ne închiega toți studenții români e imposibil. Dar s'ar putea face o federațiune a studenților români în străinătate, apoi o asociațiune a studenților din Regat. Acolo s'ar putea tipări un organ care să cuprindă și punctele amintite de mine. Iar în Budapesta ori Viena o altă revistă mai mult informatoare despre așteptările noastre studențești interne. Cei din România cu ajutorul nostru bineînțeles, ar continua cu completarea operei lui A. C. Popoviciu etc., etc.

R. Silviu Molin.

Adunarea Reuniunii învățătorilor din Sătmar Ugocia.

Copii nimeni. — Unde ne sunt școlărele de altă dată? — Momente de înălțare sufletească. — Lăimosul discurs al părintelui Constantin Lucacia. — Demersul adunării.

Bala-mare, la 25 Iulie 1912. st. n.

Onorată redacțiune,

De când zelesul preot al Doroltului: M. On. dn *Constantin Lucaciu*, este pus la sfatul și inițiativa celor mai buni și harnici învățători, cu unanimitatea corpului învățătoresc din comitatele Sătmar și Ugocia și în potruva tuturor uneltirilor autorităților școlare maghiare — în fruntea Reuniunii noastre învățătorești, de atunci aceasta reuniune trăește, are viață, prosperează și lucră frumos, desvoltând o activitate frumoasă și folositoare pe toate terenele instrucțiunii și a vieții școlare și dascălești, de atunci adunările noastre sunt adevărate revelațiuni și izvoare de conștiință și demnitate pentru dascălul român.

Și vreme a fost să ne renoim, că de nu, eram duși cu Reuniune cu tot, și duși eram nu numai noi ci cu noi toată treaba școlară, culturală și dascălească națională de prin părțile aceste atât de tare luate la țintă. Intre violența sistemului de guvernare a miniștrilor instrucțiunii publice; între uneltirile necinstite și ilegale ale inspectorilor regești; între încercările și mai în urmă impietările corupătoare ale societății de maghiarizare Széchenyană; între obrăznicia administrației comitatense ocupată de flămânzii neamului singur alcătuitor de stat și în mijlocul așteptărilor seducătoare a unei societăți cu intențiuni nu destul de bine ascunse ba pe urmă fără sfială și teamă aduse la arătare, iar pe de altă parte între înapoiata stare analfabetică a poporului; între indolența și nepăsarea celor chemați și școala și dascălimea română; strânși între toate acestea oa între două pietrii de moară: cum nu s'a măcina, cum nu s'a spulbera?

Am fost doar în cea mai mare parte copiii nimeni școala și învățătoria din părțile aceste ale Sătmarului și Ugociei. Unde-s școlile românești din orașul Sătmar, școala cu trei învățători; unde-s școlile românești din Botiz, Odoreu, Iosip, Megies, Gorbod, Balasprie și alte locuri nepomenind pe cele din părțile diecezei de Oradea-mare? Sunt toate șterse din registrele noastre naționale și s'înregistrate în cărțile cuceritorilor societății Széchenyanice, în cărțile făcute cu premii de corupțiune, cu banii lui Iuda, cu lăcomie nesățioasă și cu cinicia și nerușinata palmuire a onoarei de dascăl român și a cinstei românești. Sunt înregistrate în registrele maghiarismului cuceritor și avizate azi la dieceza greco-catolică maghiară de Hajdudorog.

Dar să ne ștergem de astăzi ochii de lacrimile durerii și să privim la frumosul tablou ce ne prezintă adunarea generală a „Reuniunii învățătorilor români gr.-cat. din comitatele Săt-

mar și Ugocia aparținătoare diecezei de Gherla” ce s'a ținut azi în orașul Bala-mare în frumoasa școală nouă de aici.

Puțin după 9 ore din zi, după terminarea liturgiei în impunătoarea biserică nouă, în fața membrilor prezenți în număr mare și în fața unui public respectabil, lângă asistența reprezentantului consistorial gherlan M. On. dn Alexiu Berinde parohul din Săini și protopop și încununat de activul comitet central al Reuniunii, dl. președinte Constantin Lucaciu, deschide adunarea cu o vorbire mișcătoare, ascultată cu multă plăcere, ținută cu o vervă oratorică proprie în următoarele:

„Onorată adunare generală,

„Jubiți frați și Preastimați Domni,

Încep cuvântarea aceasta de deschidere a adunării noastre de azi cu frumoasele și de un presinți tainic inspiratele cuvinte rimate cu cari domnul director al „Astrei”, Reverendisimul Arhidiacon George Șuta, și-a încheiat la festivitățile memorabile pentru noi din aceste părți, cu ocaziunea adunării generale a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, ținută aici în Baia-mare, la 9 August 1903, magistrul său discurs de deschidere, încep cu cuvintele semnificative:

Nu știu ce e scris în stole,
Au să vină zile grele;
Nu știu vremea ce aduce
Dar românu-și face cruce
Și să merede în puterea unui mare
Dumnezeu.

Și iată sosite acele zile presințite, când cu o navală Epsită de tot simțul de umanitate, civilizațiune și libertate s'a făcut atacul vehement în contra hazelor culturii noastre naționale românești, în contra școlii și bisericii noastre, elenodiile cele mai scumpe la orice popor și să lucrăm pentru emanciparea noastră din robia babilonică a vieții moderne ce o trăim.

Școala și învățătoria noastră au fost puse și trase cu de-a sila în serviciul unor intențiuni și planuri cari sunt diametral opuse cu chemarea genetică și naturală a lor și li s'a creat o situațiune atât de grea și dăunătoare încât abia mai pot suporta povărită ce au să le ducă între Scille și Caribide. Și acum s'a lovit și în ultima noastră scăpare și nădejde, în biserică, care singură ne-a mai rămas până acum neatinșă și care numai ea ne-a ocrotit și susținut veacuri de-a rândul ca să putem fi aceea ce Dumnezeu și istoria ne-a creat, ca să putem fi români.

Și lovitura aceasta pe noi ne ajung mai tare pe cei mai slăbiți de imediatele și nesfârșitele lovituri, pe noi din aceste plauri dintre cursul râurilor Tisa și Someș și de sub poalele munților Gutin și Iguiș cari zilnic creșe și se mărese alimentate de lacrimile unui popor nedreptătit, martirizat și obidit.

Ne pier cântecul și doinele străbune de cari în melodii atât de frumoase răsunau codri, văile și șesurile noastre mănoase, ni se șterge slova cântecilor bătrâne, ni se pozește graiul dulce și clasic, ni se schimonosește portul și ni se corup moravurile și caracterele moștenite dela moși strămoși ca să dec loc altora, și străine și urite: — începem a ne desfigura ca cât de îngrabă să ne prefacem să ne topim în ceea ce împotriva căreia atât de mult și neînecat s'a luptat cu succes bunii și harnicii noștri părinți și străbuni.

Că dușmănia și-a luat atâta temeritate și cetezanță oarbă față de noi, față de un popor băstinaș, compact, aproape la patru milioane și cel mai loial și cel mai bun patrioți — să nu ne temem a o mărturi — suntem de o parte chiar și noi, și înălțasii noștri de vină. Prea ne-am înerezat în puterea vitalității noastre, prea am fost indolenți și nepăsători, prea mult ne-am plecat capul în fața sabiei ce taie fără milă și ca atare, prea am devenit naivi și de multe ori chiar și venali, prea ne-am moleșit și prea mult ne-am lăsat orbiti de strălucirea falsei culturii și civilizațiuni străine și în urmă prea puțin am lucrat întru împlinirea datorințelor noastre ca păstori și părinți, ca luminați și dascăli ai poporului. Și iei și coala, în tagmele aceste de

O revistă studențească.

În toamna anului 1909 eram la redacția fostului ziar al partidului național românesc „Lupta” din Budapesta. Era pe vremea marelui congres al medicilor. Într-o zi ploioasă ne pomenim, că intră în redacție un tânăr frumos, cu ochii mari, fascinatori; o figură de atlet. Pare că-l aud cum zise: *Buon giorno*.

La auzul acestor cuvinte mă repezii în încăperea cealaltă, la dl. șef. „Jan vezi dle Boleaș, a venit pe aici un *fratello!*” ...Dar să scurtez vorba. Tânărul italian era un redactor dela un mare ziar din Milano, și auzind despre noi, ne-a cercetat. Se așezase domol pe un scaun și începu să ne povestească, cum a cerut un interviu lui Apponyi, ministrul de atunci al instrucțiunii. Nevăzând încredere în cele spuse de ministru, îl rugă pe dl. Boleaș să-i deie lămuririle necesare.

Peste vre-o două săptămâni am primit la redacție ziarul italian în care publica tânărul acela o serie de articole, lămurind chestia legii școlare și criticând foarte aspru pe contele Apponyi.

Cetind cele scrise de dl. Dr. H. P. Petrescu cu atâta căldură, îmi reamintii de întâmplarea cu italianul. Am povestit-o numai ca să pot spune, că un organ studențesc condus bine cu sprijinul unei soc. ca „Petru Maior”, ori „Rom. Jună” ar putea să facă următoarele:

a) să întretie legături cu ziare străine, căutând ocazia ca să aibă corespondenți și chiar colaboratori dintre studenții grupați în jurul lor;

b) prin această revistă se va căuta modul de a intra în legături cu toți aliații naturali ai cauzei naționale române (naționalitățile din Austro-Ungaria), cu tinerimea și conducătorii tuturor națiunilor dela cari Români pot spera vr' un sprijin în favorul cauzei lor;

c) sprijinită și condusă bine, revista va îngriji de conferințe, ori chiar manifestații în orașe mari străine, cu scop de a ține lumea din apus în curent cu starea noastră națională;

d) va îngriji, de editarea unor broșuri în limbi străine pentru a lumina străinătatea despre soarta noastră. Va tipări o serie de broșuri teitine în interesul scopului ce-l urmărește;

e) va pune la cale intruniri colegiale, cari să elimineze neînțelegerile și preocupările tinerimii. Rodul acestor intruniri va da idei nouă și porniri spre bine în toate.

E datorința fiecărui student român, ori unde ar fi născut și ori unde și-ar face studiile, ca să muncească pentru închiegarea rindurilor noastre și pentru îniiințarea unei reviste studențești al cărei scop va fi: solidaritatea simțământului

PRIMA ȘI CEA MAI VECHIE
CASĂ DE CLAVIRE este a lui

FRANZ ȘI ALBERT RENNER

Timișoara-Josefin str. Hunyadi 12

Mare asortiment de

PIANE, PIANINE ȘI HARMONII.

Calitatea cea mai bună. — Prețuri ieftine.

greu și mare chemare în viața noastră națională și culturală. — în tagna preotească și dascălească, iostau și de aceia cari bagatelizând — după ce s'au pripășit pe aceste cariere — grăunțul și bănuțul părinților și fraților lor oferit cu încredere și iubire dar și cu așteptarea justă a echivalentului — au preferat blidul de linte, arginții corupțiunii și brațul viclean ce au înțins și imbiat cei cu planuri și intențiuni meschine. Că ganerona aceasta nu e înținsă peste tot corpul, că tristețele figuri sunt încă excepțiuni e garanția cea mai solidă pentru vindecare. Că au fost, sunt... și mai ales vor fi, căci trebuie să fie, în viața noastră dascăli și preoți, indivizi și figuri de model de convingere și bărbăție românească și patriotică, aceasta întărește afirmațiunea făcută altcum cu scopul de îmbunare, îndreptare și reculegere pentru cei răătăciți, pentru cei căzuți în moerla uitării de sine.

Nu este acum nici locul și nici timpul să facem reproșuri și recriminări, avem însă datorința sfântă să ne reculegem și să pășim cu încredere, conștiinți și cu nădejde pe calea activității și vieții desinteresate și adruiste în folosul și binele cultural și material al iubitului nostru popor ai cărui fii suntem și în slujba cărui ne-am angajat. Avem să ne facem deplin și fără șovăire datorințele oficiului și chemării noastre de dascăli și preoți români, pe toate terenele, și în școală și în biserică și și afară de aceste locașuri scumpe nouă și neamului ce le susține cu drag și mari și grele jertfe.

Sunt extrem de grele zilele ce le-am ajuns, extrem de mare și puternică trebuie să fie prin urmare și puterea conștiinței și convingerei noastre că avem să ne punem la lucru înțeuț și rodnic, cu credința tare în Dumnezeu și cu încredere bărbătească în noi înșine, luzeștrăți cu aceste virtuți străbune putem cu liniște ceti scrisul stelelor, putem cu liniște să așteptăm ce ne vor aduce vremile și luminați cu razele mântuitoarei cruci a legii românești putem și să fim convinși că Dumnezeu și cu încrederea bărbătească în noi înșine, riuat între cele mai vitrege împrejurări. — va fi și cu noi, și că în acest semn vom învinge.

Așa iute mi pliere un popor Văzut-am noi și alte vânturi!

Cu aceste declar adunarea aceasta a XV-a a reuniunii noastre de deschisă.

După salutarea delegatului consistorial și a oaspetilor, dl Ștefan Pop, primul secretar al Reuniunii acest dascăl și român integru, acest lucrător neobosit al afacerilor Reuniunii, cetește raportul comitetului despre activitatea de un an a Reuniunii. Din acest raport amănunțit apare, că Reuniunea în cele opt filiale ale ei, după cele opt protopresbiterate pe teritoriul cărora se extinde Reuniunea, a lucrat și în anul acesta cu o activitate laudabilă, ținându-se câte două sedințe toamna și primăvara, în cari pe lângă cetirea disertațiilor din domeniul pedagogiei, s'au ținut și prelegeri practice cu succes, — făcând excepțiune regretabilă tractul Sătmăr sub conducerea protopopului Iulia Huban.

Frumos s'au pus în relief idea și activitatea acestei Reuniuni, respective a comitetului ei, cu privire la solidarizarea și uniunea tuturor Reuniunilor din vasta aceasta dieceză într'un corp organic sub conducerea unui comitet central și sub povățuirea Ordinariatului diecezan, a supremului cap episcopul de Gherla. Pe cât e de mare ideea, atât ar fi și de cu succes în urmările ei folositoare. Planul acesta a și fost desbătut în consfătuirea delegațiilor respectivelor comitete de Reuniuni învățătoresci ținută în Gherla an. c. la 16 Aprilii și a fost și primit de toate reuniunile surori, afară de cea a învățătorilor „români” sălăgeni, respective afară de mii membri ai acestei Reuniuni.

Școlile noastre însă sunt confesionale, susținute de biserică și poporului românesc, prin urmare numai spiritul bisericei noastre și a solidarității naționale, trebuie să ne povățuiască. Toată afacerea stă acum pentru delibere și aprobare înaintea P. Ven. Ord. Diecezan din Gherla și credem că, încă în cursul acestui an, vom putea vedea întâptuită idea mărețată de a asista la primul congres al tuturor învățătorilor români din dieceza Gherlei, sfătuindu-se sub părinteasca și înțeleapta conducere a bunului Episcop și al stemicilor lui despre soarta și trebile școlilor și învățătorilor, — despre soarta lor proprie.

După aceasta a urmat raportul casarului și a bibliotecarului, — alegerea comisiunilor și în urmă cetirea disertațiunii: „Modalitățile și mijloacele ridicării și aprecierii statului învățătoresc

confesional gr.-cat. ținută de Nicolae Sandru inv. Baia-mare.

Despre aceasta și mai în urmă despre sedința a doua vă voiu raporta mâne.

Un membru al Reuniunii.

CRONICA ȘCOLARĂ

Scoale bune. — Conducători harnici.

În 21 Iulie n. a. c. s'a ținut congresul electoral din protopopiatul gr. cat. al Mediasului, care a ales Senatul școlastic protopopesc pe un nou period de 3 ani.

Nu pot trece cu vederea ca să nu amintesc la acest loc, că protopopiatul acesta e condus de un bărbat foarte zelos și vrednic care „sufletul și-l pune pentru oi” — și a cărui cea mai frumoasă însușire e modestia. Acest Preaon. domn e părintele protopop Ioan Moldovan, care deși înaintat în etate, dar cu o dragoste tinerescă, zi și noapte trudește, ca tractul de sub conducerea D-sale, să înainteze pe toate terenele.

În cuvântarea de deschidere a congresului electoral, a spus între altele, următoarele:

„Inhibiților domni și frați! Trăim azi în timpul cel mai critic. Numărând cele 19 veacuri de când existăm pe aceste plaiuri, cari ne le-au dat Romanii — strămoșii noștri, — care plaiuri au fost câștigate cu vitejia și cu sângele lor; ale căror brazde și glii fiii neamului nostru de-atâtea ori le-au udat cu sângele vărsat pentru dobândirea drepturilor noastre de moșteni adevărați, răpitate sau pierdute prin violența străinilor.

„Scris e în carte tuturor neamurilor, că un popor numai prin știință și cultură se poate valida și numai acela poate aspira la un viitor mai bun și la viață, care e însufletit pentru știință și cultură, iar aceste tesaurse scumpe numai prin școală se pot câștiga.

Dupăcum altarele sfinte ale bisericei noastre sunt focularul pe care pururea arde ilacăra iubirii de Dumnezeu, — așa sunt și școlile noastre foculariul pe care arde necontenit ilacăra iubirii de neam și a limbii noastre strămoșești.

La rădăcina vieții amândurora s'a încuibat azi viermele primejdios al distrugerii, dar privind istoria vieții noastre de 19 veacuri, vom afla, că de atâtea ori au fost nimiciți astfel de viermi periculoși prin iubirea de neam și de limbă, care ni-se sădește și ni-se va sădi, numai și numai prin școală”.

Și continuând astfel, invită congresul să alege senatul școlar.

Alegerea a decurs în cea mai frumoasă ordine. Senatul școlastic nou ales s'a și constituit în sedință și a desbătut afacerile școlare curente. Se constată, că în acest tract avem 17 școale deplin corespunzătoare, edificate din material solid și aproape toate nouă. Și deși trăim în timpuri grele, totuși zidim încă trei școlări vor fi terminate în cel mai apropiat timp.

Afară de școala din Medias, toate au ajutor de stat mai mic sau mai mare după starea materială a comunelor bisericocști, care le susțin.

Toate școlile sunt înzestrate cu mobilier și cu recuzite după cum cer legile; la toate au funcționat învățători diplomați și mai toți aplicați definitiv.

Acești învățători au instruat 536 copii și 495 fete obligați să cerceteze școala în toate zilele și 175 copii și 179 fete de repetiție. În total deci 1386 copii, venind în medie 81 elevi pe o școală.

Scoale străine au cercetat 51 feciori și 34 fete, adică un total de 85.

Pomăritul s'a propus la 10 școale, (celelalte n'au avut teritor) și la 1 școală stupăritul. Fiind învățătorii acestui tract mai toți oamenii din era nouă energetică, ambițioși — în senzul nobil al cuvântului, — devotați chemării lor, s'a constatat — un progres general foarte laudabil.

Pe lângă un astfel de spor, e și explicabil, că nici un învățător din acest tract n'a avut

cercetare disciplinară nici din partea forurilor ecleziastice, nici din partea celor civile și politice.

Constatăm însă lipsa bibliotecilor școlare, — deși unele școli au: — dar avem speranță în zelul directorilor și al învățătorimii, că în scurt timp toate școlile vor dispune de biblioteca lor.

Ne bucură că există o deplină armonie între preoții-directori și între învățătorimea acestui tract, spre lauda lor și spre mângăierea șefului lor stimat și iubit de toți căți au fericirea de a-l cunoaște.

Deci Dumnezeu ca de peste tot locul s'auzim tot numai de bine.

N. Tăcaș.

Pentru frații rămași pe drumuri peritori de foame.

Glasul de desnădejde al fraților noștri inundați, a găsit răsunetul ce se cuvine în masa vecinic gata la jertfă a publicului nostru român.

Toate sufletele nobile, toate inimile simțitoare se grăbesc a-și trimite obolul lor mântuitor, pentru că niciodată cauză mai domnă de jertfă nu a solicitat dărnicia cuiva.

Este în joc existența a mii de frați de ai noștri, care pier de foame și de lipsă de adăpost.

Semnaland pilda generoșilor donatori de până acuma, rugăm toată suflarea românească de prețutindeni să-i imiteze, pentru că este nevoie de ajutorul tuturora spre a se acoperi marele gol, lăsat de cumplitul dezastru.

Fără de o asemenea pildă de solidaritate zădarnică va rămânea speranța noastră de a contribui la ușurarea soartei lor.

Facem deci încă odată apel la toți românii și la toți oamenii de inimă; rugăm săracii și bogății să ne trimită obolul, scăpând din ghiarele morții atâtea zeci de mii de suflete capabile de a munci și de a desvolta energia națională.

Sumele se primesc la adm. „Românul” Zriuyi ulca Nr. 1. Arad — Ungaria.

La administrația ziarului nostru au mai intrat următoarele contribuții:

Dela dui Ioan Mesotă, Ioan Arginteanu și Aurel Ștefanovici, București 4.25
 Colecta dlui Chichernia Nicolae, America dela: Nicolae Chicherna, cu soția, Grid 5.— dolari, Iacob I. Modorcea, Grid 1.— dolar, Alexandru Urdea, Grid 1.— dolar, Ioan G. Negrea, Grid —.50 cenți, Eroftu G. Urdea, Grid 1.— dol. Iosif Posta, Vad —.60 cenți, Iosif Strombu, Vad —.50, Nicolae N. Mihaile, Grid 1.— dol., Ioan N. Marcu, Grid —.50 cenți, Ioan Drăghicea, Grid —.50 c., Andreu I. Popa, Grid —.50 c., Petru I. Popa, Grid —.50 c., Gligor G. Bursan, Grid —.50 c., Leonte P. Boeriu, Grid —.50 c., Bucura A. Draghin, Grid —.25 c., George D. Urdea, Grid —.25 c., Machidon N. Urdea, Grid —.25 c., Constantin D. Comanița, Grid Gheorghe Oltean, Vad —.25 c., Ioan Cismaș, Bucium —.50 c., Crariu N. Nodea, Grid —.50 c., Achim Popa, Vad —.20 c., Nicolae Grama, Vad —.20 c., Nicolae Mărginean, Vad —.50 c., Ioan N. Donetu, Vad —.25 c., Stefan Doneti, Vad —.25 c., Petru Iuga, Deritó —.50 c., Tomas Asgariu, Vad —.25 c., George Vlad, Toderitu —.25 c., Nicolae Ecapos, Toderitu —.25 c., Gheorghe Vadeon, Bucium —.50 c., Ioan B. Bursan, Grid —.25 c., Stanciu I. Stancu, Grid —.50 c., Cornea Hanos, Grid —.50 c., C. Strâmbu, Vad —.25 c., George G. Cosgaria, Vad —.25 c., Anica V. Strâmbu, Vad —.15 c., Ioan Daneșiu, Vad —.25 c., Lascu Draghin, Grid —.10 c., George I. Steiera, Grid —.25 c., Ioan D. Undea, Grid —.50 c., Iacob B. Marcu, Grid —.25 c., George N. Urdea, Grid —.25 c., Valerie Strâm-

bu, Vad —.50 c., Tanas Strâmbu, Vad —.25 c., George N. Strâmbu, Vad —.25 c., Iosif Borcea, Vad —.15 c., George I. Popa, Grid —.25 c., Sarafu G. Negrea, Grid —.50 c., Ilie Cosgaria, Vad —.25 c., Andrei Boeru, Grid —.50 c., Ioan Baica, Vad —.50 c., L. G. Boeriu —.25 c., Ioan N. Gavrilă, Vad —.20 c., Iacob I. Boeriu, Grid —.20 c., George Cristian, Vad —.10 c., Ioan Ghircoios, Vad —.50 c. În total în banii noștri	134.—
Nicolae Pascu, comerciant, Dridesch	2.—
Total	8730.19

Seratele meseriașilor noștri.

A 6-a ședință literară a „Reuniunii meseriașilor români sibiieni”, ținută Joi la 27 Iunie n. 1912, a fost un nou și potrivit prilej de a admira frumsețile Carpaților noștri. La această ședință dl T. R. Popescu, funcționar la „Albina”, cu ajutorul schiopticonului, ne-a deslășurat acum pentru a 2-a oară, pe dinaintea ochilor noștri sufletești o mulțime din frumsețile pământului românesc.

Expunerile clare și de tot interesante ale dlui Popescu au avut cel mai bun efect asupra numeroșilor ascultători, cari l-au răsplătit și de data asta pe bunul prieten al cauzei meseriașilor români, cu vii și nenumărate aplauze.

Prezidentul Tordășianu ne vorbește despre gimnaziul muncitorilor sibiieni, ce e pe cale de a se înființa. Multămită atabilității dlui Victor Babescu, profesor la școala civilă de stat, zice dl Tordășianu, am ajuns în posesiunea unui prospect, redactat în limba maghiară, în care se spune că mișcarea culturală pornită în ultimii 10 ani cu scop de a populariza științele și cunoștințele a avut deplin succes. Dovadă a acestui succes este înființarea numeroaselor așezăminte de învățământ liber din țară. Aceste „licee libere” au ajuns la rezultate neașteptate. Prelegerile lor se țin pentru publicul din clasa inteligentă și în timpuri când cetățenii: meseriași, negustori și clasa muncitoare, sunt reținuți de afacerile lor, îned nu se poate vorbi de o cultivare a lor. Prelegerile, ce se țin în dupămezele Duminicilor, din cauza numărului lor restrâns, nu sunt nici ele suficiente.

Secretarului ministerial, dlui Victor Molnár îi revine vrednicia de a fi înființat pentru clasa muncitoare instrucțiunea sistematică, ce se dă afară de școală în așa zisele gimnazii pentru muncitori, al căror număr s'a urcat la 50, iar numărul elevilor, în anul trecut, a fost de 4859. Gimnaziul muncitorilor suplinese cunoștințele din școlile medii. El se ocupă cu cetiri și cu prelegeri libere, sistematice, împreunate cu proiecțiuni de schiopticon, cu demonstrațiuni practice etc. Elevii gimnaziului sunt muncitori, mai ales absolvenți ai școlii industriale de ucenici și calfe, cari încă n'au făcut armata. Gimnaziul constă din un curs general și din 3 cursuri de iarnă. Activitatea și-o începe la 1 Octomvre și o termină la 31 Martie anul viitor. În cursul general se primesc toți acei muncitori, cari știu ceti și scrie și cari se supun orânduieților gimnaziului.

Intre obiecte sunt limba maghiară (după planul nou de învățământ și cea germană), geografia, istoria, istoria naturală și igiena, chimia, matematica, contabilitatea, geometria, desenul geometric și liber, în câte 12—14 ore la săptămână. Prelegerile se țin sara în salele școlii civile de stat de băeți. Ascultătorii gimnaziului primesc instrucțiune gratuită. Pentru atestate, lipărituri și pentru manualul de lecțiuni se vor plăti 2—3 cor. anual. Absolvenții cursului de 3 ani, cari au studiat și au repetat învățătura în mod sistematic, vor putea face examen privat pentru clasa gimnazială, reală sau a școlii civile corespunzătoare. De altfel la căile ferate maghiare (d. e. în Budapesta), absolvenții gimnaziului muncitorilor, sunt primiți ca și când ar avea calificăție de 4 clase gimnaziale. În fruntea gimnaziului se găsește patronii următori: plebanul rom.-cat. Prințul Dr. Egon Hohenlohe, comitele suprem Fr. Walbaum, prezidentul de tribunal I. Kemény, directorul de finanțe St. Kedves, vicecomitele L. Fabritius, primarul orașului A. Dörr, inspectorul școlar Al. Munka, directorul suprem școlar A. Walther, arhitectul artistic

Fr. Szalay, notarul public G. Zăgoni, șeful gării L. Papp și inspectorul școlilor în calitate de prezident, iar ca profesori ai școlii civile: György Ig. director, Victor Babescu secretar și St. Czippus, cassar, apoi 4 profesori dela gimnaziul de stat și 4 ai școlii civile de stat.

Tot ce este de regretat în acest lucru, zice dl Tordășianu, este faptul, că obiectele de învățământ se propun exclusiv în limba maghiară pe care a inoștri parte n'o înțeleg de loc, parte nu în măsura prescrisă ca să poată urmări cu deplin folos asemenea prelegeri. Cu toate acestea însă, până ne vom desmorți și noi și până ne vom avânta la un gimnaziu de muncitori susținut de așezămintele culturale ale noastre și ținut în limba noastră, e bine ca și elevii meseriași și sodalii (calfele) noștri să se înscrie și să urmeze la gimnaziul muncitorilor descris mai sus.

Fiindcă corul seminaristilor din cursul III de teologie a cooperat sub conducerea dibace a dlui Iguaton și la această ședință, dl Tordășianu aduce sincere mulțămite elevilor seminariali, cari au conlucrat cu noi și în special dlor absolvenți de teologie le dorește fircire la intrarea în viața practică și îi roagă să se facă fiecare în cercul cunoșcuților și al consătenilor lor câte un apostol al cauzei clasei noastre de mijloc, cea atât de avizată la sprijinul clasei noastre inteligente.

După mai multe declamațiuni, cetiri și cântări dupăce notarul Duca a cetit sumarele ședințelor administrative și dupăce s'au sortat 17 cărți folositoare, dl Tordășianu, multămind tuturor, declară ședința închisă.

„Invingătorii”.

Autonomia bisericii sârbești în pericol.

Biserica sârbească din Ungaria trece printr'o grea criză. De ani de zile se constată în conducerea spirituală și administrativă a bisericii sârbești fenomene neliniștitoare, cari aruncă o lumină tristă asupra fețelor bisericești și a bărbaților politici, în majoritate radicali, din fruntea afacerilor metropoliei de Carloviț. De repetite ori s'au auzit plângeri că administrația bisericească e bolnavă, la conducere s'au cocoțat oameni lacomi cari prea puțin își băteau capul cu interesele bisericii și nu urmăreau alt scop decât îmbogățirea lor proprie și căpătuirea protejaților din clica care-i susține. Printre șoapte prindeai adesea cuvinte, ca nepotism și simonie.

Cercetările ce s'au făcut acum în urmă din partea guvernului ungar au dovedit că acuzele ce li-se aduceau conducătorilor bisericii sârbești, nu erau tocmai neîntemeiate. Da, dar cine poartă vina?! Cine era în primul rând responsabil pentru sistemul de jaț introdus de câțva timp în administrația bisericii sârbești? Poporul sârbeșc? Cutare preot dela țară, care habar n'avea de ceea ce se petrecea în centru? Ori poate chiar agitatorii naționaliști cu Polit și ceialalți în frunte?

Nu, desigur că nu!

Cauzele adevărate le aflăm în alt loc. În primul rând le găsim în sistemul de guvernare din Budapesta, în politica de stat. Când a fost să se aleagă patriarhul Carlovețului, autonomia bisericii sârbești a fost călcată în picioare. Guvernul ungar li-a impus sârabilor pe agreatul său disconsiderând voința poporului. În posturile administrative mai înalte din biserică guvernul și-a validat iarăși voința sa. Puțin i-a pasat dacă cutare maft funcționar bisericesc are calitățile reclamate de postul pe care-l ocupă ori ba, dacă e un om de caracter sau un escroc înmănușat. O singură calitate îi cereau cei dela putere: să fie sentinelă credincioasă a ideii de stat maghiar și să mâne poporul sârbeșc cu preot și învățători și cu toți funcționarii subalterni în tabăra guvernului. Dar ca să-și poată împlini o asemenea îndatorire, oamenii guvernului aveau nevoie de sprijinul a o mulțime de organe mai mărunte, cu ajutorul cărora să-și țese mreaja în care șterau să poată prinde înireg poporul sârbeșc și să-l ducă plocou la picioarele înaltului guvern.

Firește că în procesul acesta, mulți bani de ai bisericii s'au dus — pe gâră, multă demoralizare s'a sămănat în popor. În mai puțin de un deceniu poporul sârbeșc a fost nimicuit politicește. Rezistența ce au opus-o câțiva oameni idealisti tendințelor de sugrumare ale guvernului a fost prea slabă. În scurt, națiunea sârbească a ajuns o simplă jucărie în mâinile guvernului. Dintre deputații din parlamentul ungar singur Polit a rămas credincios politicei cinstite naționaliste, ceialalți au fost siliți să se dea pe brazdă.

Starca anormală n'a putut dura însă mult. Poporul a început să se reculeagă. Înainte cu doi ani, odată cu venirea guvernului Khuen-Héderváry la putere, s'au făcut și alegerile pentru congresul bisericesc al sârabilor. După lupte grele poporului i-a succed să trimită în congres oameni cinstiți, în majoritate radicali, mai puțin aplicați a se pune sub aripile ocrotitoare ale guvernului decât cei din era precedentă. Aceștia s'au apucat fără întârziere de sanarea răcelor din trecut și după sfârșări uriașe li-a succed să șteargă aproape cu desăvârșire urmele devastărilor comise de înaintași. Dar ce folos? Guvernul, nemulțumit de conduita mai nouă a sârabilor, s'a hotărât să le aplice o lovitură dureroasă, să le știrbească autonomia bisericească zdrențuită și până acum de o mulțime de restricțiuni ministeriale. Numărul de azi al monitorului oficial publică o ordinațiune ministerială, prin care senatul metropolitan, compus în majoritate covârșitoare din membrii de ai partidului radical, se declară dizolvat, se anulează legea electorală veche și se introduce alta nouă.

Guvernul vrea așadar să pedepsească partidul radical sârbeșc, pe care încrederea poporului l'a pus în fruntea afacerilor bisericești, îl pedepsește pentru că nu mai face politica guvernului ungar, nu mai liferează pe tîpsie aspirațiile naționale sârbești molochului maghiar. Ca să găsească un pretext, n'a trebuit să caute mult. I l'a dat chiar patriarhul, care tot așa se închină și guvernului Lukács, după cum la timpul său a cădelnițat pe Apponyi și întreg guvernul coaliționist. Senatorul metropolitan a refuzat să execute hotărârile sinodului episcopesc aduse anul trecut, hotărâri cari știrbeau drepturile senatului și dădeau o putere prea mare capilor bisericești în afacerile administrative. Prin atitudinea sa renitentă, senatul a ajuns în colizie cu patriarhul și cu doi dintre episcopi. Și asta a provocat ingerința guvernului. Prin măsurile sale, guvernul dă mână de ajutor tendințelor clericale ale patriarhului și ale câtorva episcopi sârbi cari, dorind să aibă mână liberă în afacerile bisericești, nu văd bucuros controlul elementului laic. Patriarhul văzându-și odată satisfăcută dorința de a stăpâni nestânjenit biserica, își calcă pe inimă și se face a nu observa prietejdia maghiară căreia îi deschide drum larg în biserică.

Ordinațiunea ministrului exclude elementul laic și dela administrarea uriașei averi a bisericii sârbești, încredințându-o aceasta egumenilor de mănăstiri și subalternilor lor. Încă o lovitură, al cărei ascuțis e îndreptat nu numai în contra partidului radical, cum spun unele foi ungurești, ci în contra întregii națiuni sârbești de sub stăpânirea ungară. Lucrul acesta îl dovedește doar însăși ordinațiunea în motivarea sa, accentuând că o modificare a statutului organic și o restrângere a autonomiei o reclama mai vartos agitațiile naționaliste ce se fac în sânul și sub scutul autonomiei bisericești, împotriva statului. E deprisos să insistăm mai mult asupra tendințelor politice ce ascund măsurile amintite ale guvernului. Faptul că se ia ori ce drept din mâinile laicilor mai independenți și toate li-se dă prelaților și egumenilor de mănăstiri, aleși totdeauna după gustul guvernului și prin urmare obligați, de multe ori până la servilism, față de acesta, ne spune povestea tristă a nimicirii unei autonomii bisericești în Ungaria, autonomie care decenii de-a rândul a scutit sub aripile sale ocrotitoare, avutul național al unui neam asuprit.

Criza din Turcia.

Știrile mai recente sosite din Turcia arată o înrăutățire a situației. Prin numirea noului cabinet în loc de a se observa o ameliorare complicațiunile devin tot mai mari. În Albania anarhia ia proporții tot mai mari și aproape pe tot teritoriul ei a izbucnit revoluția albanezilor, cari aliați cu ofițerii dușmani comitetului june-turc pretind în mod de tot amenințător disolvarea camerei. Guvernul însă pare a nu avea cutezanța de a face un astfel de pas temându-se, că prin aceasta îi va sili pe junii turci la un pas desperat. Trebuie luat anume în considerare, că comitetul june turc are încă mulți aderenți între ofițerii armatei, iar corpul de armată din Drinapol a rămas încă credincios și în ori ce moment poate fi pornit în ajutorul lor împotriva Constantinopolului. Și aceștia e unul dintre cele mai puternice corpuri de armată ale Turciei. În Salonie comitetul încă nu stă slab și astfel ușor se poate întâmpla, ca în momentul decisiv el să rămână biruitor.

Situația guvernului s'a complicat încă și prin bolnăvirea a doi miniștri: Achmet Muktar și Kiamil Pașa și după svonorile răspândite în Constantinopol, ei ar fi fost înveniți cu ocazia prânzului dat de Sultan la Palat. Ori care ar fi cauza bolnăvirii ministrilor, incidentul acesta a adus guvernul într'o situație foartecritică, încât amenință, de abia după câteva zile dela numirea noului cabinet, o nouă criză de guvern.

„Liga ofițerilor pentru salvarea patriei” a amenințat camera cu moarte în caz dacă nu se va dizolva în timp de 24 de ore. Amenințarea a provocat în cameră o discuție vehementă și deputații i-a atacat cu cuvinte foarte grave. E generală credința, că în cazul, când Liga ar voi să-și realizeze amenințarea Constantinopolul va deveni în proximele zile terenul unor evenimente foarte sângeroase.

Telegramele mai recente sunt următoarele:

Terorismul militar împotriva camerei.

Constantinopol. — În ședința camerei președintele a comunicat o scrisoare, pe care un ofițer a furisat-o seara în casa lui privată și în care se prelinde dela el ca în timp de 24 ore să închidă camera. Scrisoarea poartă subscripția: „Liga ofițerilor pentru salvarea patriei”. Președintele a terminat cu cuvintele, că el își va împlini datorința patriotică. Declarația aceasta a provocat aprobări însuflețite și îndelungate.

Constantinopol. — Liga militară a adresat președintelui camerei o scrisoare, care s'a citit în ședință și are următorul cuprins: După multele nelegiuiri, cari le-ați comis în cameră sau în comitet liga noastră are cunoștință despre intrigile și pașii voștri întreprinși la Sultan. Faptele aceste merită cea mai grea pedeapsă, dar noi nevoind a ne întina cu sânge murdar, aflăm de necesar a vă aduce la cunoștință, că voi trebuie să arătați, că nu faceți nici o opunere ci veți ușura realizarea celei mai însemnate dorinți a națiunii și armatei, care e disolvarea camerei, mai bine zis a clubului sau teatrului-Tindikli (partea orașului unde se află edificiul parlamentului). În caz, că voi nu veți face astfel în timp de 48 ore, vă facem cunoscut, că noi ne vom ști să ne împlinim datorința noastră patriotică.

Camera în permanență.

Constantinopol. — Cetirea ultimului legei militare a provocat în cameră o discuție vehe-

mentă. Conducătorul junilor turci Said a declarat că parlamentul va rămâne la olaltă până la ultima răsuflare, fiind el adevărata expresiune a opiniei publice și a ascultat numai de conștiința sa. „Respingem cu energie comparația cu un teatru” — azis oratorul — „Pentru scrisoarea trimisă de ligă responsabilitatea nu o poartă întreagă armata. În momentul, când dușmanul se află înaintea porților orașului, atunci are să-și tragă armata sabia din teacă, iar nu împotriva deputaților săi”. Deputatul Omer Nedschi agitât în măsura cea mai mare a strigat: „Camera nu se teme de moarte! Până azi încă n'a fost nici un ofițer atât de laș, ca să trimită o scrisoare anonimă. Noi toți vom muri sau vom omori!”

Mai mulți deputați au pretins ca ministrul de război să vie imediat în cameră.

Deputații armeni Haladșian, Vartekch și Lohrab i-a numit pe ofițerii ligei, criminali, lași și nemernici, cari nu pot aduce o pată asupra întregii armate.

În sfârșit camera a primit o rezoluție, prin care ministrul de război și marele vizir e provocat, ca imediat să apară în cameră, și să deie clarificații. Camera apoi s'a declarat în permanență.

Constantinopol. — La 6 ore seara a sosit în cameră ministrul de război. Luând imediat cuvântul a declarat, că regretă incidentul. Dar astfel de surprize sunt azi foarte dese. După persoana ofițerului, care a inmanuat scrisoarea, s'a început investigația și de sigur va fi pedepsit foarte aspru. La întrebarea, că s'a luat oarecari dispoziții și împotriva ofițerilor din „Liga ofițerilor pentru salvarea patriei”, cari au lansat prin ziare o proclamație, ministrul a declarat că de un timp încoace se ivesc astfel de numiri bizare. „Dar mă voi sili — a zis ministrul — a-i afla și pe acești ofițeri, pentru a-i pedepsi. Eu sunt numai de scurt timp în minister, și îmi trebuie timp ca să asigur ordinea în armată”. El a dat deja ordin, ca toate ziarurile, cari au publicat proclamația, să fie puse sub acuză.

După aceasta a luat cuvântul Seid Bey spunând că declarațiile ministrului, camera le-a luat la cunoștință. Expunerile ministrului a mulțumit camera.

Poporațiunea și guvernul.

Constantinopol. — „Ikdan” publică mai multe telegrame din provincie, în cari se exprimă bucuria pentru constituirea noului guvern. „Tanin” dimpotrivă, raportează că guvernului și camerei li s'a adresat o mulțime de telegrame cari descriu iritația cauzată de evenimentele ultimelor zile. În legătură cu aceste telegrame „Tanin” expune desavantajele, cari le ar avea disolvarea camerei. Și în cazul, când partidul „Uniune și progres” n'ar putea câștiga o majoritate la noile alegeri, totuși nu s'ar putea forma o majoritate, pe care să se poată sprijini guvernul. Ziarul acesta pretinde, ca prin demisionarea câtorva miniștri cabinetul să aibă în adevăr un caracter de cabinet imparțial. „Yeni Gazetta” serie că agitația durează încă, deoarece cabinetul încă n'a putut satisface tuturor dorințelor națiunii și mai cu seamă referitor la amnestie și la alegerile ultime. În chestia acestor alegeri accentuiază necesitatea pornirii unei anchete în cel mai scurt timp. Orice întârziere poate provoca pericolul cel mai mare.

Revoluția în Albania.

Salonic. — Pristina a devenit centrul revoluțiunii albaneze. Abubekir și Kemal Bey au sosit acolo cu 5000—5000 răsculați. Nemdu Bey milionarul din Üskiub cu vre-o 1000 de arnăuți s'a raliat răsculaților. Membrii comitetului june turc de aici au primit scrisori amenințătoare, în cari li se pune în vedere omorirea lor în proximele zile.

INFORMAȚIUNI

Arad, 26 Iulie n. 1912.

Vlaicu la Hațeg.

Nu se putea ca șoimul român, în turneul sborurilor sale triumfale pe meleagurile strămoșești, să nu se abată și peste bătrânul cuib de vulturi care este Valea Hațegului.

De sute de ani, umbrele legionarilor romani, cari dorm sub ruinele ridicate de dânsii pe antica vale, în care au pus temelie de ter a latinității noastre, așteaptă să se miște încă odată aquilele legiunilor lor și să se reînnoiască tradiția virtuții romane, ce ni-au lăsat-o de moștenire.

Duminecă umbrele strămoșești vor fi mulțumite.

Căci dacă brațul urmașilor lor este încă prea slab pentru greutatea aquilelor lor, în schimb vor vedea o minunatie la care gravitatea lor de popor rege stăpân al lumii, nu s'ar fi așteptat nici odată.

Duminecă, unul dintre ai lor, călare pe o măiestră aquilă cu vine de fier și cu sânge de foc, va sbura în superbe rotiri de șoim în zarea cerului, la sute de metri peste anticele ruini:

Căci Duminecă Vlaicu va sbura la Hațeg.

Dar nu numai umbrele strămoșilor se vor mișca cu această ocazie din liniștea lor seculară. Zborul lui Vlaicu a zguduit întreaga suflare omenească de astăzi din acea regiune. Hațegul de mai multe zile este în plină febră.

Vine Vlaicu, zboară Vlaicu, aceste cuvinte sunt pe buzele fiecărui muritor.

Și în timp ce publicul arde astfel de frigurile unei așteptări nerăbdătoare, comitetul de primire care a luat inițiativa invitării lui Vlaicu și a pregătirilor sborului, în frunte cu dl Victor Bonțescu, distinsul avocat din Hațeg, urmează cu cea mai mare energie îndeplinirea măsurilor ce trebuiesc luate pentru acest însemnat eveniment.

Trimitem și noi salutările noastre șoimului român căruia îi dorim succesul strălucit cu care ne-a obicinuit până acum.

O frumoasă întreprindere românească. Dl Constantin Băilă, cunoscutul agronom și economist, care a colaborat și la ziarul nostru, va deschide — după cum ni-se anunță — cu ziua de 1 August un **BIROU AGRICOL**, în cadrele căruia se va ocupa cu: valorizarea (cumpărare-vânzare import-export) a tot felul de produse agricole, viticole, horticoale și forestiere, — vânzarea mașinilor agricole și a diferitelor îngrășăminte chimice; — mijlocirea vânzării și cumpărării de moșii și alte realități; — arendări și parcelări de moșii; consultațiuni și expertize în afaceri agricole etc. etc Pentru desfacerea în detalii a cerealelor, semințelor agricole și horticoale, făinurilor etc. a deschis în piața mare (casele „Hening”) și o prăvălie, a cărei conducător va sta sub nemijlocita supraveghere a d-sale.

Sperăm că lumea românească va aprecia nizuințele acestui harnic om și că va sprijini întreprinderea lui, care este cea dintâi întreprindere românească de acest fel în Ungaria.

Adresa pentru corespondențe și telegrame: Birou agricol. Szászsebes.

Socialiștii din Orăștie. „Libertatea” scrie: Socialiștii din Orăștie vor ține Duminecă în 28 Iulie **adunare populară** de protestare contra felului cum se plănuește legea cea nouă de vot. Adunarea va cere **votul universal adevărat egal, secret, fără restrângeri!**

Fiindcă socialiștii din Orăștie sunt mai ales Români, ei, și după simțemintele lor, și după lămuririle date de foaia noastră, nu se socot pe sine numai membri ai partidului **socialist**, ci și al partidului **național român** — aranjatorii adunării au rugat pe dl **Dr. Vlad**, fostul deputat al cercului și și astăzi deputatul inimilor românești, — să meargă și d-sa la adunarea lor populară și să le zică câteva cuvinte. Dl Dr. Vlad, având

sa vedea că printre socialistii români din Orăștie sunt mulți cari ca alegători l-au sprijinit cu totul în luptele duse în acest caz, — le-a pădedit că va merge la adunare și le va vorbi la frați Români, cu cari am fost și voim a răzuna frați și sprijinitori!

Așa adunarea populară pusă la cale de socialistii români din Orăștie pe Duminecă, va avea o însemnătate mai mare decât cele de până aci, și dacă timpul va fi priincios, ea va fi și frumos.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Pentru zidirea bisericii gr.-cat. române din Suciag, s'au mai primit până în prezent următoarele daruri după felul făcut:

Parohia Bucium: Cornel Oțiel, preot 1 cor. Demle 1 cor. Nechita Ciupe 2 cor. Iosif Ciur și soția 2 cor. Isaie Ciupe 5 cor. „Silvania” 1 cor. de credit filiala 5 cor. Pavel Ciupe 1 cor. Maria Ciupe 1 cor. Miron Negrean 1 cor. mai mulți credincioși 20 cor. 30 fil., total 39 cor. 30 fil. Parohia Căpușul-de-Câmpie: 130 cor. Dr. Ioan Nicoară prof. Gherla 5 cor. Parohia Năra 5 cor. 70 fil. Basiliu Cintișan Miheș 1 cor. Parohia Căpușul-de-Câmpie: 3 cor. Dr. Parohia Șeica-mică 2 cor. 60 fil., parohia Secuieu: Ioan Irimies, preot 2 cor., colectați 9 coroane 60 fil., total 11 cor. 60 fileri. Parohia Păgida: Isidor Barbu, preot 5 coroane colect. 1 cor. total 6 cor. Parohia Săbadul-de-Câmpie: Nic. German preot 2 cor. col. 5 cor. 90 fileri, total 7 cor. 90 fil. Dr. A. Chețianu dir. Blaj 2 cor. G. Precup prof. Blaj 1 cor. Dr. I. Rațiu prof. Blaj 1 cor. Oct. Bonfiniu prof. Blaj 1 cor. Parohia Corbu 13 cor. 94 fil. Teodor Dusa preot Pătrângenii și col. 2 cor. 90 fil. E. German preot Turdașul-rom. și col. 3 cor. Rev. Ștefan Pop canonic Blaj 5 cor. Dănilă Muntean notar în pens. și col. M.-Uioara 14 cor. Simion Luca preot în Mischeiu și col. 5 cor. 19 fil. Zaharie Pop preot și colect în Rucăr 9 c. 28 fil. Parohia Nădășelul-ung. 42 cor. 20 fil. Parohia Lunca 4 cor. Parohia Mărginenii 4 cor. Marinimoșilor donatori, a căror nume va fi scris în „Cartea de aur” a bis. noastre, le exprimăm cele mai mari mulțumiri. Suciag, la 21 Iulie n. 1912. Ben. Rusu, preot, I. Sumurducan, curator bis.

Răscoală militară în Rusia. După o știre oficială din Petersburg, o răscoală a soldaților a izbucnit în taberile batalioanelor I și II de săpători turkeștani, lângă Tashkend. Răsvrătiții, ca la 130 de inși, au fost respinși de către trupele credincioase. Impușcăturile au durat toată noaptea; spre dimineată liniștea a fost restabilită. Tiratorii cazaci au impresurat și dezarmat pe răsvrătiții, cari aparțineau numai trupe de săpători. Răsvrătiții au ucis doi soldați și au rănit 4 ofițeri și 12 soldați.

x **Tenis-rachete**, Slarenger veritabil și alte fabricații brevetate minge pentru tenis, fotbaluri și alte articole pentru sport, cele mai elegante ridicule pentru dame și geamantane pentru călătorie, parfumerii și articole de toaletă, cel mai mare asortiment și mai ieftin se pot procura dela prăvălia lui **Hegedüs Gyula**, Arad, bulev. Andrássy nr. 51.

x „Tokio” **extirpător de bătături.** Se poate folosi cu succes contra bătăturilor (la picioare), negurilor și contra scortășării pielei. După o folosire de 2 zile ne scăpăm de durerea bătăturilor. — 1 doză 50 fil. Pentru 60 fileri se trimite francat. Adresa: **Tömöri Antal, Cegléd, II. kerület.**

CRONICA SOCIALA

După petrecerea dela Lipova.

Subscriși în numele „Reuniunii de cântări „Doina” din Lipova, în calitate de cassar și controlor, ai petrecerii aranjate la 8 (21) Iulie 1912, aducem mulțumire publică P. On. D., cari au binevoit a trimite oferte, ori a suprasolvi cu ocaziunea petrecerii.

Ilustr. Sa dl Petru Mocsonyi de Foeni 25 cor. P. O. D. Dr. Alexandru Marta adv. 9.80 cor. P. O. D. George Moiesescu adv. București, On. „Lippai dalkör” câte 5 cor. O. domi Ioan Mărginean, cand. de adv. și Traian Lazarescu, contabil câte 2.20 cor. O. domni Ioan Cimponeri paroh, Ioan Candrea, jude reg., Samuilă Isfanescu, Schollier Bernhardt, Romulus Mircu Schillinger Pál câte 2 cor. Juhascha György 3 cor. Todor Mihai 1.60 cor. Traian Givulescu și Sabin Evuțian câte 1.20 cor. Dimitrie Ganca, Vas. Groza, Wingeran Miklós câte 1 cor. Grigoriu Marinescu 80 fil. Florea Crișan 60 fil. Dimitrie Ștefanovici 40 fil. Const. Dehelean 40 fil. T. Dămăcusi 20 fil. și I. Herskovics 20 fil.

Totodată aducem la cunoștința On. public, că s'a încasat suma de 283.60 cor.. Spese au fost 158.70 cor. Venit curat 124.90 cor.

Pentru fondul ziaristilor s'a trimis cu mandat postal cu data de azi, la adresa „Românul” suma de 12 cor. 50 fil.

Ținem cu această ocazie să întregim raportul nostru de deunăzi, relevând frumosul joc în comedia „Pribegii” al dsoarelor *Olimpia Putici, Victoria Putici și Elena Iosif*, precum și al dlor *Gh. Putici, Ilie Jurma și Iuliu Boșorogan*. Meritul de-a fi instruit pe diletanți îi revine, ca întotdeauna, dlui *Iuliu Putici*, iubitul nostru maestru, căruia îi aducem și pe această cale recunoștința meseriașilor și societății românești din Lipova. Lipova, 10 (23) Iulie 1912.

Terențiu Ciorogari,
controlor.

Traian Iosif,
cassar.

Petrecere de vară în Caransebeș.

Casina română din Caransebeș aranjază Duminecă în 15/28 Iulie 1912 în Teiuș petrecere de vară împreună cu tombolă, la care invită toată lumea românească din Caransebeș și jur. Inceputul la ora 2 d. m. Prețul de intrare 50 bani de persoană. In caz de timp nefavorabil, petrecerea se amână pe Dumineca proximă.

Maial în Seliște.

Duminecă în 15/28 Iulie c. după amiazi se va aranja maialul pompierilor la „Netedu.” Oaspeții sunt bine veniți: La caz de timp nefavorabil maialul se amână pe ziua de sf. Ilie.

Sfințire de biserică în Mănăștur.

Senatul bisericesc din parohia gr. cat. Mănăștur, (tractul Reteagului), com, Solnoc-Doboca, invită la actul sfințirii nou edificatei biserici, care se va celebra în 4 August n. 1912 cu următorul

PROGRAM:

1. Sâmbătă, în 3 August n. la orele 4 d. a. in-sarutul cel mare.
2. Duminecă dimineata la orele 8 inceputul mâncatului.
3. La orele 8 și ium. primirea delegatului episcopesc.
4. Sfințirea apei în biserica nouă și binecuvântarea bisericii, după care urmează servirea sfintei liturgii.
5. La ora 1 după amiazi bauchet, taxă pentru 1 persoană 4 coroane.
6. La ora 3 d. m. bal popular cu prețul de intrare de persoană 60 fil.
7. La ora 5 petrecere cu dans pentru inteligență în pavilionul spre acest scop pregătit cu prețul de intrare de persoană 1 cor. 60 fil. în familie 1 cor. 20 fil.

Comitetul aranjator se va îngriji de mâncări și beuturi bune cu preturi moderate. Suprasolvirile se vor primi cu mulțumită și se vor evita în ziare. Mult on. domni preoți sunt rugați a face cunoscut actul sfințirii credincioșilor.

Senatul bisericesc.

Petrecere de vară în Tilișca.

Inteligența română din Tilișca va aranja o petrecere de vară Duminecă, în 28 Iulie st. n., în „Arinii Gruului”, iar la caz de timp nefavorabil în edificiul școlii din loc. Inceputul la 2 ore p. m. Prețul de intrare benevol. Invitări speciale nu se fac.

Comitetul aranjator.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senior

— Urmare —

In cele din urmă, el se simți mai bine, și fu cuprins de o mare bucurie când văzu că fără inconvenient putea acum să iasă la aer. Spre a se incuraja să iasă, el procedă fără zăbavă la toaletă; își deschise toate compartimentele lăditei de călătorie, puse apă caldă într'un pahar, pământul și săpunul într'o farfurie de coșitor ca să se bărbiească, și nu puțină vreme trecu ca s'o facă aceasta. Astfel, apropiindu-se de oglindă și trecându-și mâna peste bărbie, murmură: „Uhh! ce pădure!” exagerațiune fără îndoială, bărbia lui nu purta o pădure, ci mai curând, s'ar putea zice, un crâng destul de des. După ce se bărbierii, prinse a se îmbrăca cu o așa înțeleală încât credea că au să plesnească în toate părțile indispensabile lui.

În sfârșit îmbrăcat, injectat cu odicolon și bine învălit cu bekeșul lui, cu gulerul ridicat pe o basma neagră aplicată pe obraji și pe urechi, linișor ieși în stradă, și, cum se întâmplă ori căru convallescent, a fost pentru el o serbătoare această ieșire dintâi. Tot ce se

oferia privirii lui îi păru zâmbitor și grațios, casele, trecătorii, totul, până la simpli țărani, oameni cari de fapt sunt de un aspect puțin plăcut la vedere.

Întâia lui vizită fu firește pentru guvernator. Și cum lua direcțiunea spre locuința Excelenței Sale, sufletul lui era plin de o mulțime de gânduri plăcute, începând cu această răpitoare blondină a cărei singură idee îl făcea sglobiu și vesel. În aceasta fericită dispozițiune de spirit intră el în tindă, și acuma era gata să-și lase mantaua, când, spre adâncă lui uimire, elvețianul îi zise:

„Am poruncă să nu vă primesc.”

— Hei! cum? Oare nu mă mai recunoști? Privește bine la mine.

— Cum nu v'as recunoaște? v'am văzut aici nu odată; pe d-voastră anume, și numai pe d-voastră mi s'a poruncit că nu vă las să treceti.

— Și pentru ce? care-i rațiunea, mă rog?

— E porunca: trebuie să aibă un înțeles acestea: în sfârșit asta-i așa, da”. Și, apăsând pe acest da, el luă un mic aer capabil și absolut care n'avea nimic lingușitor și oficios ca în timpul când îl ajuta să se desbrace. Mâna lui părea chiar a adaoga: „Hei, he! asta te miră, dragă, dar când domnul și doamna te consemnează pur și simplu la ușa lor, asta înseamnă că tu nu ești, haide, vr'un mare lucru.”

„Eu aici mă zăpăcesc!” gândi la rândul său Cicikof, și luă drumul casei prezidentului. Acesta

fu foarte turburat văzându-l că intră; astfel cele câteva cuvinte pe cari le rostii fură atât de încercate încât ei roșiră unul în fața celuilalt. Cicikof ieși; el căută înzadar să ghicească ce se petrece în sufletul prezidentului, și la ce se putea referi aceea ce zisese; dar nu putu să-și dea nici decum seama de aceste stranii cuvinte zise astfel fără șir.

El trecu d'acolo la alții, la șeful de poliție, la viceguvernator, la directorul poștei; dar nu fu primit, sau fu primit cu așa mofturi, îi se spuseră vorbe așa de încălcite, atât de lipsite de un înțeles apreciabil încât se îndoi tare de buna stare a cercului lor. El mergea, rătăcind prin oraș fără direcție, și în cele din urmă fără țintă, ca un om în neputință de a hotări, de a decide, de e în- el însuși slăbiciune de spirit, sau dacă domniii funcționari nu-și pierduse cu toții capul, dacă toate acestea nu erau vis și arătare, ori fapte și realități. Era acum aproape noapte în toată regula când se întoarse din nou la han, din care ieșise atât de vesel și atât de fericit. El ceru să i se aducă, în lipsă de ocupație, un ibric cu ceai pe care îl turnă cu un ochiu fin și visător, dând drum gândurilor pe cari le sugera ciudătenia poziției sale, când odată ușa se deschise, fără de veste; fără a se vesti, apăru în fața sa Nozdref, care netamnesam zise cu repeziciunea lui obișnuită și aruncându-și pălăria pe răzămătoarea ferestrei;

(Va urma.)

Din Turda.

Înțelegând din mai multe părți că multe din invitațiile speciale pentru serata dansantă, ce se aranjează în Turda în 28 Iulie a. c. cu concursul trupei artistice condusă de cătră d. Aurel P. Bănuțiu, s'au pierdut pe la poștă și așa nu au ajuns la destinațiunea lor, pe calea aceasta din nou invităm publicul nostru românesc și mai ales pe toți aceia, cari n'au primit invitații speciale la această serată care va fi un eveniment cultural de mare importanță la noi.

Comitetul aranșator.

PAGINI RASLEȚE.

„Păstrează-mă!”

(Urmare).

6. Prietenia.

Nu vreau — Doamne ferește! — să-ți dau sfatul să nu ai prieteni afară de cărțile astea. Aș fi un om lipsit de minte dacă aș da sfaturi ca acestea.

Dimpotrivă: să ții *prietenie strinsă* cu oamenii de treabă. Cât bine face o inimă, care te poate pricepe! Îți alină durerile, dacă le ai, și-ți mărește bucuria, dacă i-o împărtășești și lui. De aceea: *fă-ți prieteni*, dar uită-te *bine* ai legat cu cineva prietenia cea mai strinsă.

Dacă o să ai noroc cu prietenii tăi — ai să fii fericit.

Hei, ce mare bucurie să citești în tovărășia unui prieten bun o carte bună! După ce ți-ai isprăvit lucrul, din care trăiești sau — dacă ești încă ținut la școală de iubitorii tăi părinți — după ce ți-ai isprăvit lecția pentru ziua de mâine, iai cartea aleasă în mână și încerci să citești cu glas tare.

Să nu citești cum *nu* se vorbește! Să nu mănușci vorbele! Să nu sari ca o capră năvălășă peste pagini, cari crezi că nu sunt frumoase! Așa citește oamenii proști! Să citești așa, ca și când ai ceti încet, pentru tine, fără să sforâi cuvintele. Să-ți dai osteneala și să te întrebi mereu: oare cum va fi vorbit cutare și cutare din carte?! Natural, *nu* ca neoașii.

Și așa să citească și prietenul tău și — dacă sunteți mai mulți — și alți prieteni. Apoi *să vă dați seamă* de ce ați cetit. Voi nu sunteți o mașină cu aburi de imblătit, care imblătește — haida-hai! — tot ce-i dai în gură! Voi sunteți oameni, aveți — slavă Domnului! muntea voastră, ca să judecați.

Ce frumos va fi când o să vă întrebați: „Măi? așa ai făcut și tu, de ai fi fost în locul ăluia din carte?” Și o să cumpeniți cu mințile voastre *de ce* a lucrat unul așa și *nu altfel*, și *cum* ați făcut voi.

Și poveștile astea vi le puteți spune Duminecile, când vă duceți puțin la plimbare, împreună. Ce mai bucurie dumnezeiască! Îți iai ceva mână-cărică în buzunar și o iai la picior, vesel și gureș ca o vrăbie sătulă.

Nu alergi ca o locomotivă! Te oprești ici și colea. Îți place un loc minunat — stai pe loc și spui și celorlalți: „Uitați, măi, ce mai frumoșii ne este dat să vedem cu ochii noștri!”

Și încă odată: nu alergi ca nebunii! Aia nu-i plimbare — așa să fugă aia cari se iau la întrecere pentru bani, de ajung istoviți de puteri la ținta dorită și stau să-și dea sufletul.

7. Sănătatea.

Dacă o să te plimbi cu cumpăt ai să rămâi sănătos trupește. Firește, n'ai să fumezi ca un urloi de fabrică, (dacă te-ai desvâta de tot, vai, bine ar fi!) n'ai să beai vin și bere până dai în nas, n'ai să mânânci până nu mai poți. În toate ține cumpăt și ai să vezi ce bine are să-ți meargă.

Strămoșii noștri aveau o zicătoare, o maximă: *minte sănătoasă în trup sănătos*. Asta este o mare înțelepciune de a lor. Cum poate fi o minte sănătoasă într'un trup, care n'are sănătatea de lipsă?!

De acee — pe lângă îndeletnicirea cu cărțile de cetit — fă băi regulat, în apă rece, înoată, fă gimnastică cu cumpăt, înorijește-ți trupul, ca să fie curat, respiră adânc, ține-ți trupul drept. Astea să ți se prefacă într'a doua natură.

*

Nu fi *leneș la scris*, dragul meu! Nu știi tu câtă muncă se pierde, fiindcă oamenii nu vreau să scrie două-trei rândulețe la cutare ori cutare. Afurisita asta lene își vâră nasul unde nu trebuie și așa ni se pune în calea înaintării noastre, ca neam.

Dacă vezi tu o cărțuție, care crezi că este bună, la alt prieten, și dacă nu o poți ceti și tu dela el și nici nu ai vre-o librărie în locul unde trăiești, nu fi leneș, dragul meu prieten, și scrie librarului o carte de corespondență (sau, cum îi mai zice „carte postală” — „*Levelező lap*” pe ungurește.

Scrie librarului, pe care l'ai ales, câteva rânduri, în cari îl rogi să-ți trimită cartea cutare și cutare.

Să nu crezi că librarul o să te ridă dacă o să scrii românește mai stângaci, (bine ar fi să scrii *frumos* românește!) căci se bucură și librarul când vede că tinerii noștri au dragoste de carte românească.

Uite ce să scrii librarului:

Dsale dlui

(numele librarului).....

în Brașov, Sibiiu, Orăștie,
(ori unde se află librăria).

Pe pagina a doua sau în scrisoare, poți scrie așa:

Vă rog să-mi trimiteți cu întoarcerea poștei sau cât puteți de repede cartea: . . . . .

Prețul îl trimit cu mandat postal, (în mărci postale) astăzi. Al Dvoastră:

(Numele tău) . . . . .

Brașov, în . . . . .

Dacă vrei să te abonezi la „*Biblioteca populară a Asociațiunii*”, de care ți-am povestit mai înainte, ai să scrii așa:

Onoratului

Birou al „Asociațiunii”

Nagyszeben—Sibiiu

Str. Șaguna Nr. 6.

(marca de 5 ori
de 10 bani)

pe carta postală sau în scrisoare:

Dle secretar al „Asociațiunii”

Mă înscriu și eu ca membru ajutor cu 2 cor. pe an și Vă rog să-mi trimiteți biblioteca Dvoastră începând cu Nr. 1 din anul.....

Cu stimă:

(numele)

Brașov, în ..... (adresa citeată și corectă)

Post scriptum.

Capitolul despre trecutul nostru și despre amintirile acestui trecut, prin orașele și satele noastre, pă lângă alte capitale, mi-l rezerv pentru broșura, care va apărea.

Cetitorul binevoitor va pricepe întreagă seriozitatea problemei și nu-mi va lua de loc în nume de rău faptul că public aceste fragmente într'o foaie *politică*.

Eu *cred* că ideile acestea, răspândite în broșura contemplată, vor trebui să prindă *rădăcini adânci* la noi, ca să putem face un pas înainte, ca neam.

H. P. P.

(Sfârșit).

Bibliografie

A apărut:

„*Săptămâna politică și culturală*” Anul II Nr. 31., cu următorul cuprins:

Red. A. A. L. L. Prințul Carol și Principesa Elisabeta la solemnitatea deschiderii cursurilor de vară dela Vălenii de Munte.

Petre Zăhărescu, Școala noastră primară e o ficțiune. III Propuneri pentru îndreptare. IV Școlile primare superioare și medii.

C. Th. Moroșanu, Dela congresul de geografie.

V. M. Sfârșit de an școlar.

Cronicar: Evenimente politice. Interne și Externe. Supliment: Din scrierile inedite ale lui Ștefan D. Grecianu: Genealogiile documentate ale familiilor boieresti (Bălăcescu) etc. Redacția: București, str. Regală No. 1.

„*Flacăra*”, Anul I No. 38. Cuprinsul: P. Locusteanu, Principele Carol la Vălenii de Munte; Ion Minulescu, Romanta Yachturilor (poezie); *Scrisori inedite ale Carmen Sylvei*; V. Deme-

trius, Cucoana Marița; *Ola canta*, Halucinații (poezie); V. Eftimiu, Noapte de vară (poezie); P. L. Octavian Goga; Vlahuță contra Academiei; Al. Șerban, Mounet-Sully; M. Mosculescu, Urmister; Radu Cosmin, Sonet; M. Săulescu, Prosimțire (poezie); M. Mărgăritărescu, Cronica muzicală; C. P., „Salomeia” lui Regnault; Couri etc. Redacția: București, str. Pariumului.

Vasiliu Ștefanica, Programa școlii civile graecat. de fete din Beiuș al Diecezei gr.-cat. de Oradea-mare pe anul școlastic 1911—1912.

„*Revista politică și literară*”, (Blaj), Anul Nrii 7—8, cu următorul cuprins: Dr. Cassiu Măniu, Cum se poate asigura succesul politic; Ștrăjanu, Symbolistul decadent; I. Corbu, Foaie primăverii (poezie); T. Murășan, Visătorul (poezie); N. Dumăreanu, Dorința neimplinită (nuvelă); I. Corbu, Există lumină?; Corneliu Moldovanu, Selipiri zădărnice (nuvelă); Virgiliu Grivase, Sonet; Dr. V. Hâncu, Cercetări de laborator; Aron Deac, Ardealul ca provincie a Coroanei; Vasile Al. George, Cântec trist (poezie); I. P. Florantin, Decebal (roman istoric); George Stoica, Un leac bun (nuvelă); Virgiliu Grivase, Sonet; Gavr. Todica, Cronica economică (cooperatiia la noi); A. C., Note politice și Informațiuni; Bibliografie; Redacțional. Redactor: Aurel Ciato.

Nr. 5 și 6 din revista enciclopedică-illustrată „*Ilustrația*” cu următorul cuprins bogat și variat: N. Rădulescu-Niger, Cheful lupului (nuvelă); Radu D. Rosetti, Subiectul (nuvelă); D. Telen, 3 sonete (versuri); Cridim, Sanctificare (versuri), Caion, Inriuriri franceze mai vechi (fragment dintr'o prefață); N. Mihăescu-Nigrim, Versuri; Eugenia M. Nigrim, O vizită la țară (schită); Tudor Pamfile, Răbdarea; Florea Șimonescu, Doimnul Coriolan (schită); Stecălan și Adrian, Copiii Muzelor (fragment din comedia francezistă cu același titlu, 2 acte în versuri); Cridim, Epigrame; Vasile Costopol, Din imagerie (versuri); Natalia Handoca, Blestem (versuri); St. Vasile Iosif, Symbolismul (polemică literară); N. Rizicanu, Artistul pictor P. Bulgaras (observații); W. Cowper, Din străinătate; Moartea lui Ion Luca Caragiale cu clișee; E. V. G., Cărți și reviste apărute; Recenzii.

Mulțămită publică.

On. domni Frații Burza
Arad.

Subscrisul prin această recunoșcă, că motorul pentru oleiu brut, de 10 cai putere, cumpărat dela D-tre Fam prizăit în starea cea mai bună. Puterea lui de muncă este neexcepțională și astfel în toată privința sunt foarte mulțămîti de el.

Manuarea motorului, în urma faptului că are mecanism extraordinar de simplu, este ușor de înțeles și punerea lui în lucrare nu pretinde nici un fel de supraveghiere.

Motorul, atât în urma siguranței lucrării, cât și în urma consumării unei cantități neînsemnate de oleu brut, mă mulțămeste pe deplin și-l voi recomanda fiecăruia care se interesează.

Mulțămindu-vă pentru serviciul prompt și conștiințios, sunt

Micălăea-nouă, 25 Aprilie a. 1911.

Cu deosebită stimă:

Ioan Iuhăș.

POȘTA REDACȚIEI

Manuscrisele nu se inapoiază.

A. Ciacova. Nu știm nimic de cele reclamate. Ce nu precizezi?

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Adrian Filip, Cherech. Am primit 28 cor. a bonament până la 1 Noemvre 1912.

Ioan Tr. Filip, Lugoșul-inf. Am primit 14 cor. abonament până la finea anului curent.

Redactor responsabil: Constantin Sava.

Caut
candidat de avocat cu praxă
Dr. Nicolae Mănoiu
 avocat, Braşov.

Caut
scriitor român
 care a mai lucrat în cancelarii advocaţionale
 are dexteritate în afaceri de ale cărţii
 de vânzare. Reflectanţii au să se adreseze
 la ofert scris cu mâna proprie. Postul se
 va ocupa momentan. Condiţiuni după
 înălă.
Dr. Ioan Oltean
 avocat, Marosludas.

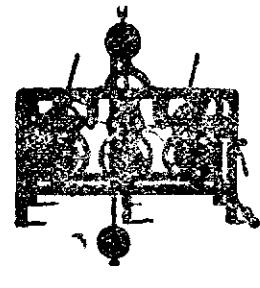
Caut
un candidat de avocat
 cu praxă şi un **cancelist** cu praxă bună
 scrisoare frumoasă.
 Doritorii să se adreseze subscribului
Basilii P. de Harşlanu, avocat
 Sibiu—Nagyszeben.

Gustaţi
area SLEPING-car
 în fabrica „Bragadiru.”

Import de cafea şi tea
F. A. DEGAN
 FIUME.

„Deganin” scutit prin lege
 „Deganin” e preparatul cel mai nou şi cel
 mai cu efect în contra gândacilor roşii şi
 negri (şvabi, ruşi) şi a altor insecte, cari
 infectează bucătăriile, magazinele, covrigă-
 riile ş. a. m. d.
 Preparatul e un praf de culoare roza şi se fo-
 loseşte în modul următor:
 Praful se va împrăştia cât de des (gros) pe po-
 zea jur-împrejur dealungul pereţilor şi în
 toate locurile de unde iasă şi se ivesc insecte.
 Cantitatea nu trebuie cruţată, ca insectele la
 contact şi scoborît de pe pereţi să fie silite a
 trece prin praf.
 Praful nu e veninos, dar totuşi nu e conzult a-l
 lua în gură. Din acest motiv insectele vor
 muri momentan, multe vor fugi, însă, care a
 gustat din „Deganin” va peri.
 Rezultatul se va observa peste vreo câteva zile.
 E conzult a lăsa praful împrăştiat şi o lună
 de zile, ca să poată ajunge la el şi insectele
 cele mici, în acest mod se distruge şi să-
 mânta lor.
 Cine a făcut o probă cu preparatul „Deganin”
 de sigur s’a scăpat de uricioşii oaspeţi şi ne
 va fi recunoscător.
 Scrisori de recunoştinţă primesc cu plăcere.
1 kgr. numai 3 coroane.

Oroloage de turn
 pentru palate, aces
 comunale, fabrici, lo-
 cuinţe private regu-
 lează şi aranjază mai
 favorabil:

Müller János

Succesorul lui Mayer Károly
 dela prima aranjare cu vapor a fabricii
 de oroloage din
Budapesta, VII., Tököly-ut n-rul 52.
 (Casa proprie).
 Cataloge şi specificări de preţuri trimit gratis
 şi franco.

Ingrădiri cu pietrii mormântale.

Lespezi pe mormânt, sarcofage
 dela cele mai simple până la cele mai pompoase,
 din material foarte durabil care întrece piatra cio-
 plită, cu preţuri ieftine pe lângă garanţă; execută
 pardoseli de granit, totfelul de specialităţi de pietrii
 artificiale, vase de flori, stâlpi, decoraţii pentru
 grădini, fântâni arteziane, trepte, decoraţii pentru
 zidiri, în orice stil; desemnuri şi proiecte face
 gratis şi în provincie:

Némethy István,
 sculptor, întreprindere de zidiri cu ciment şi beton
Cluj—Kolozsvar, strada Bástya n-rul 4.
TELEFON nr. 644.

Patentatură originală din Svedia.
„ROBUR” motor cu olei natural
 în urma multiplelor calităţi este cel mai
 bun dintre toate motoarele de a-
 cest fel având o putere de 2—300
 cai (HP.)

NOU TATE! **NOU TATE!**
 Lucru neîntrecut de ieftin!
 Il recomandăm pentru
mori-, atellere industriale
 şi la totfelul de maşini agricole.
 Spese la ceas după fiecare HP. 1½ fil.
 Nu este supus supravegherei finanţelor.
 Se vinde şi în rate. **Garanţie deplină!**
 Maşini, motoare folosite se schimbă cu nouă.
 Catalog la cerere trimit gratis.

Landler Ödön Motortelepe,
 Budapest, Lovag u. 2.

In atenţiunea băcanilor!

MORI pentru MAC
 ŞI
CUMPENE

excelente şi cu preţuri mode-
 rate se capătă la fabrica

THINSZ A.
 BUDAPESTA, IX, str. Liliom 50.

Foloseşte Doamnă

„Crema Margit” a lui Földes
 ca faţa să-ţi fie curată, tineră şi plăcută

„Crema-Margit” este materia cea mai plăcută de înfrumuseţare a doamnelor
 din elită şi este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei
 norocoasă, pielea o întinereste şi rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.
 Deoarece „Crema-Margit” o imitează şi falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii în-
 chise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia îşi ia orice răspundere fabricantul.
 „Crema-Margit” e nestricăcioasă, nu conţine untură, compoziţie neamestecată,
 care în străinătate a produs mare senzaţie.

Preţul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:
Laboratoriul lui Földes Kelemen
A R A D.

O maşină de îmblătit
 cu cai, puţin folosită, dar în stare bună se află de
 vânzare ieftin la **IULIU MOLNAR** comerciant, Lippa.

MINISTERUL DOMENIILOR

Direcțiunea pescăriilor statului

Administrația Brăila-Galați

Prețurile peștelui proaspăt vândut pe piața Brăilei

în ziua de 11 Iulie 1912.

SPECIILE de pește	Cantitatea în kgr. pe specii	Prețul pe suta kgr.		Observații
		Maxim	Minim	
Crap	22	127	—	Prețurile de față sunt rezultate prin concurență pe calea licitației orale și zilnice, și variază după specii; și pentru aceeași specie, variază de la minim la maxim, după calitate, mărime și cantitate.
Ciortocrap	190	120	102	
Ciortan	640	113	92	
Ciortănică	37	102	86	
Șalău	85	365	195	
Avat	24	73	—	
Cârjanca	496	57	34	
Plătică	202	57	51	
Cosac	—	—	—	
Lin	245	80	58	
Știucă	768	84 ¹ / ₂	50	
Caracudă	400	65	50	
Babușcă	598	35	20	
Somn Pană	—	—	—	
„ Iarma	47	140	121	
„ Iaprac	61	121	70	
Somotei	1.120	100	50	
Biban	698	42	24	
Văduviță	33	55	—	
Sabiță	—	—	—	
Albitură	2.600	50 ¹ / ₂	22	
Guvдії	—	—	—	
Obloți	134	45	37	
Fusari	4	64	—	
Ghiborț	—	—	—	
Cambulă	—	—	—	
Mihalți	—	—	—	
Mreană	3	111	85	
Morun	581	125	107	
Nisetru	518	195	101	
Bogsar	—	—	—	
Viză	—	—	—	
Păstrugă	55	180	90	
Cegă	52	415	200	
Serumbii de Dunăre	buc.	—	—	
„ Mare	—	—	—	
„ mici	—	—	—	
Calcan	—	—	—	
Icre de Morun	—	—	—	
„ Nisetru	1	16 ¹ / ₂	—	
„ Păstrugă	1	12 ²⁵ / ₁₀₀	—	
„ Știucă	—	—	—	
„ Crap	—	—	—	
—	—	—	—	
—	—	—	—	
—	—	—	—	
—	—	—	—	

Administrator :

C. Dumitrescu

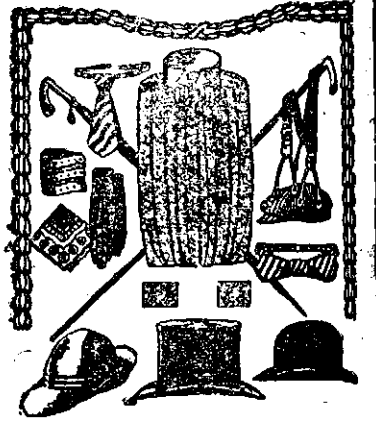
Anunț.

S'a deschis marea prăvălie de modă pentru bărbați și copii

CINTEA ȘI HAU

LUGOJ (Palatul reformat).

Avem onoare a atrage atențiunea on. public asupra prăvăliei noastre nouă și cu totul modernă, înzestrată cu marfa cea mai solidă și fină din patrie și străinătate, și astfel aranjată, încât suntem în plăcuta poziție de a satisface toate cerințele onor. public. În special suntem în plăcuta poziție a recomanda on. public specialitățile de albituri pentru bărbați, și de ghețe pentru bărbați, dame și copii. Rugându-ne de binevoitorul sprijin suntem

Cu stimă:

Cintea și Hau

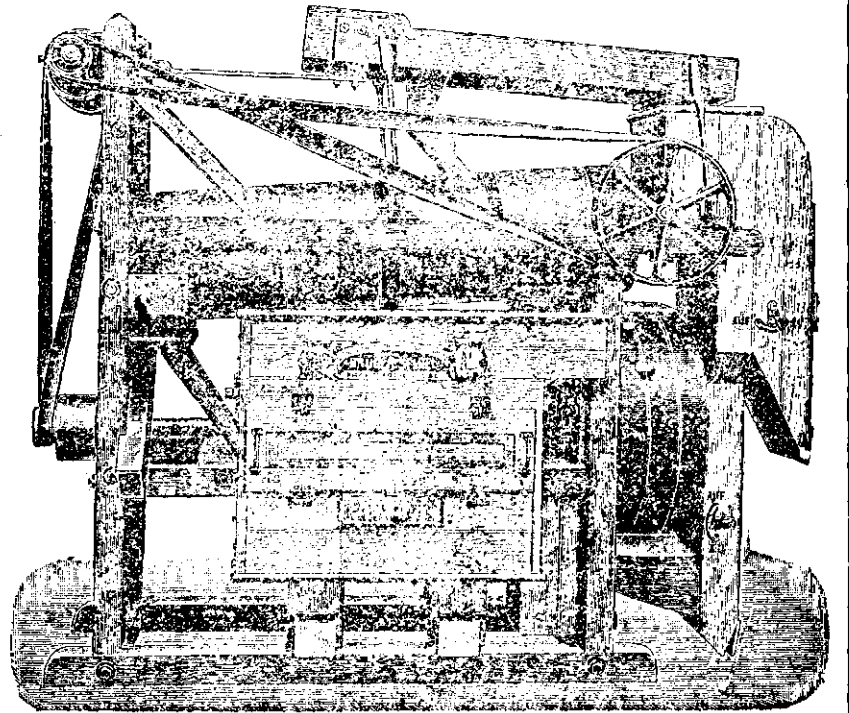
FRATEII SCHIEL

FABRICĂ DE MAȘINI, STABILIMENTE PENTRU EDIFICARE DE MORI, TURNĂTORIE DE FFR.

Brasov.

Cea mai mare fabrică de mașini din Ardeal.

Efectuează stabilimente de turbine, motoare și locomobile de uleiu brut, „Corona“, mori mănate cu motoare și apă, stabilimente electrice, stabilimente de transmisiune, mașini de scărmanat și de tors lână.

„VICTORIA”

curățitoare combinată de bucate. Cea mai modernă și perfectă mașină de curățit, cu sita aspirator-trior și descorticoarea cu smirgel.

EDUARD v. DERERA

urmașul lui BADOCSAY.

Temesvár-Josefstadt, Seudier Platz 1.

TELEFON 374.

□ □ □

Telegrame: DERERA, Temesvár.

Recomandă depozitul său bogat în tot felul de *tinichea, ferecături* la *clădiri* și *mobile. Instrumente* pentru toate ramurile industriale, *Afriqué* de calitate primă, *colivii* pentru pasări, *mese de spălat* pentru culine, *patentate, dulapuri de gheață, aparate* de făcut unt și *aranjamente* pentru culine, depozit mare de *vase trainice de fier*, *cuptoare „Meteor“*, *cuptorașe „Triumph“*, *vase de aluminiu*, *impletișuri de drot (sârmă) sprîțuri de vîl.*

Serviciu atent, prețuri fixe și ieftine.

Librăria Tribuna

ARAD, strada Deák Ferencz nrul 20. — Telefon nrul 502. —

Mare deposit de recvizite de scris și cărți literare.

Ilustrate dela balul costumat din Arad, bucata 24 fil, 12 buc Cor. 2'50 plus porto postal;

Guy de Maupassant. Inima noastră. Roman Trad. de I. C. Apostol. Prețul Cor. 2'—.

Almanahul Societății scriitorilor români pe 1912 Ediție populară Cor. 1'50 ediție de lux 2'50.

A. Vlahuță La gura sobei. Prețul Cor. 2'50.

Dr. Onisifor Ghibu. Școala românească din Ungaria în anul 911 à 50 fil.

S. Mehedinți, Către noua generație à cor. 1'50 plus 10 fil. porto ;

Spiridon Popescu, Zori de Iulie. Nuvele și schițe à cor. 2 plus 10 fil. porto ;

Leon Tolstoi, Război și Pace roman istoric trad. de Adrian Corbul vol. I cor. 1'50, vol. II 1'20 ;

Lazăr Șăineanu, Dictionar universal al limbii române ed. II-a cu totul prelucrată și adăugită. Ortografia Academiei Române (cu 988 pagini) cor. 8 plus porto ;

D. Anghel, Fantome cor. 2 plus 20 fil. porto ;

I. Agârbiceanu, In întuneric nuvele à cor. 2 plus 20 fil. porto ;

Caton Theodorian, La masa calcului. Nuvele și schițe à cor. 1'50 plus 10 fil. porto ;

Virgil Caraiivan, Basme și legende străine. Traduceri din folklorul lumii à cor. 1'25 plus 10 fil. porto ;

Cincinat Pavelescu, Poesii cor. 3 plus 20 fil. porto ;

C. Collodi, Pățaniile lui Tândărică. (Povestea unei păpuși de lemn) cu 56 ilustrațiuni trad. din italienește de A. Buzescu à cor. 1'50 plus 20 fil. porto ;

Hai să rîdem! Almanahul revistei „Minerva” à cor. 1 plus 10 fil. porto ;

Constantin Savu, Dor și iubire. Colecțiune de cântece pentru cor (mixt și bărb.) à cor. 2'50 ;

Teodor Romul Popescu, Din Carpați à cor. 1'50; Prin Turnu Roșu spre România à Cor 1'20.

I. Scarlatescu, Poeme românești: Pentru voce și piano à cor. 5.

A. Bena, Nu m'abandona. Romanță pentru voce și piano à cor. 1'20; Sboar'al nopții negru flutur. Romanță pentru voce și piano à cor. 1'50.

N. Zaharia. Mihai Eminescu. Viața și Opera sa. à Cor. 3 plus 20 fil. porto.

I. Novicow. Emanciparea femeii. Studiu sociologic. Tradus de Bogdan I. Goilav. à Cor. 2 plus 20 fil. porto.

Alexandru Ciura. Foiletoane à Cor. 1'60 plus 20 fil. porto.

Domnia și detronarea lui Cuza Vodă. à Cor. 0'80 plus 5 fil. porto.

Amintirile unui fost prefect din timpul răscoalelor. à 80 fil. plus 5 fil. porto.

C. Negruzzi. Teatru. à Cor. 1'50 plus 10 fil. porto.

Cezar Al. T. Stoika. Flori de primăvară Poezii à Cor. 1 plus 5 fil. porto.

Al. Ivan Constantinov, Bai-Ganciu sau minunate povești despre un bulgar din zilele noastre à 60 fil. plus 5 fil. porto.

Guy de Maupassant, Petru și Ioan. Trad. de N. N. Beldiceanu à 1 cor. plus 5 f. porto.

Alexandru Davila, Vlaicu Voda, dramă în 5 acte, în versuri à 80 fil. plus 5 porto.

Ion Dragoslav, Povestiri alese à 55 fil. plus 5 porto.

Mihail Kogălniceanu, Iluzii pierdute, schițe à 30 fil. plus 5 porto.

Ivan Turgenieff, Hangiul Faust à 75 fil. plus 5 poro.

Matilde Serao. Mama vitregă à 75 fil. plus 5 porto.

A. Fogazzaro, Dragostea unui rege à 75 fil. plus 5 p.

Iules Payot, Educația voinței 2 cor. Trad. de N. Pandeleu.

Vasile Pop, Iubirea e biruitoare à 2 cor. pl. 20 p.

M. Sadoveanu, Floare ofilită, roman. Ediția II-a à 2 cor. plus 20 fil. porto.

C. Dobrogeanu-Gherea, Neoiobăgia. Studiu economico-sociologic al problemei noastre agrare à 3.50 cor. plus 30 fil. porto.

Spiridon Popescu, Contribuțiune la munca pentru ridicarea poporului 2 cor.

Iosif Popu, Conceptul juridic de națiune — naționalitate în Ungaria à cor. 2 plus 10 fil. porto.

Octav Minar, Cum a iubit Eminescu. Pagini intime. (Amintiri, scrisori și poezii inedite) à 60 fil. pl. 5 p.

Guy de Maupassant. Dolofana. Trad. de A. Mândru à 30 fil. plus 5 porto.

Edgard Allan Poe. Nuvele extraordinare. Trad. de B. Constantinescu à 80 fil. plus 10 porto.

N. V. Gogol, Taras Bulba. Traducere à 55 fil. pl. 5 p.

Rudolf von Gottschall, Trădătorul. Trad. de A. Frunzescu, à 30 fil. plus 5 porto.

Biblioteca Flacăra. Prețul unui număr 80 fil. pl. 5 p.

Nr. 1. Princesa Elena de Racoviță. Furiile amorului

Nr. 2. Memoriile lui Napoleon. Ediția II-a.

Nr. 3. De pe tron la eșafod. Tragicul roman al reginei Maria Antoaneta.

Nr. 4. O dramă sub Napoleon. Conan Doyle.

Nr. 5. Tragedia dela Mayerling. Romanul arhiduce-lui Rudolf și al baronesei Vecera.

Maria Cioban, Doina. (Legendă) à 30 fil. plus 5 p.

Victor Eftimiș. Poemele singurătății à 2 cor. plus 20 fil. porto.

I. C. Apostol. Cuza-Vodă și reforma sa în biserica română după documente à 60 bani plus 5 b. porto.

T. Popovici prof. de muzică. Carte de cântece pentru școalele primare, gimnaziile inferioare, școale reale, civile și preparandii. Partea I. 60 fil., partea II. 1 cor. plus 40 fil. porto.

N. Iorga. Ceva despre Ardealul românesc și viața culturală românească de astăzi. Prețul 60 fil. pl. 5 p.

Conan Doyle. Duett. Roman tradus de dr. Victor Onișor à 1.60 cor. plus 10 fil. porto.

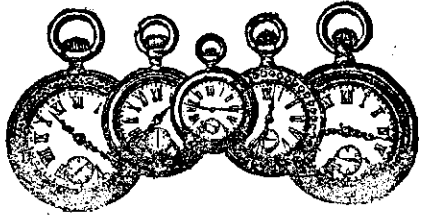
Dr. Victor Onișor. Legiuirea țării noastre. Cunoștințe de drept constituțional à 1 cor. plus 5 fil. p.

Dimitrie Onciul. Din istoria României à 95 fil. plus 10 fil. porto.

N. Zaharia. Tipuri sociale. Prețul 1.50 cor., ediția de lux 2.50 cor.

Constantin I. A. Nottară. De dincolo de moarte 3 cor. plus 20 fil. porto.

CAROL ORENDI junior,
orologier și aurar.
ATELIER DE REPARAT OROLOAGE ȘI BIJUTERII
NAGYVÁRAD, Rlmanoczi (áldós) utoza 4.

Reparaturi speciale de oroloage și bijuterii, pe lângă garanță. Atelier provăzut cu cele mai moderne mașini. Ține în depozit toate părțile constitutive existente de oroloage. Asigurarea oroloagelor și a sticlelor de la oroloage contra spargerii. Reparaturi de oroloage de precizie. Prețuri ieftine. Lucrare esecelentă.

CIASORNICE, GIU-VAERICALE, GRAMA-: FOANE și PLĂCI :
cu plătire în rate, pe lângă garanție de 10 ani.

Cele mai ieftine din întreaga țară la

TOTH JÓZSEF,
orologier și chiromometric
SZEGED, Dugonics-tér 11.

Mulțime de scrisori de recunoștință! Reparații cu garanție de 5 ani. Trimit catalog românesc gratuit și francat. Cele mai bune plăci românești de gramafon.

Cel mai frumos și cel mai ieftin cadou și suvenir este inelul cu litere alui Fischer, care se poate lărgi și strânge, cu literă după plac. — Prețul în bani gata: inel de argint, aurit 2 cor., inel de aur 14 carate 5 cor. și

aur cu mărgăritare și pietri turchestan 7-50 cor. cu 3 briliante 38 cor. Porto și împachetarea 70 fil.

KUGEL KÁROLY
FOTOGRAF

TIMIȘOARA-CETATE (TEMESV.-BELV). str. Jenőfőherceg nr. 14.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, măriri de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți poștale cu fotografii, fotografii pe porțelan pentru pietri monumentale, după orice fotografii. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

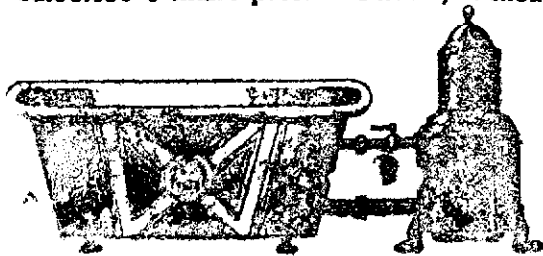
Carl Piff, prima fabrică de obiecte de metal

Premiat de mai multe ori.

Telefon 184.

Temesvár-Erzsébetváros. Gyár: Hunyadi-u. 14. Üzlet: Hunyadi-ut és Missis-nica sarkán Krauszer-féle házban.

Recomandă obiectele sale foarte frumoase și solide de tinichigierie și anume: vane de scăldat, de șezut și pentru copii, scaune pentru scăldat, încălzitoare și vane de scăldat după cel mai bun sistem (sistem propriu). Lăzi pentru lemne și pentru cărbuni și alte obiecte de metal: precum ciubere, uclioare și căni. — Apoi litere de tinichea și de cositor, inscripții de metal, tablă cu numărul casei și cu numele străzii, mărci și firme de ținc. Conduct pentru apă, aranjări pentru baie și closete engleze cu neîntrecutul aparat »Temes«.

Acoperiri de case și turnuri, globuri și cruci. Catalog de prețuri la dorință gratuit.

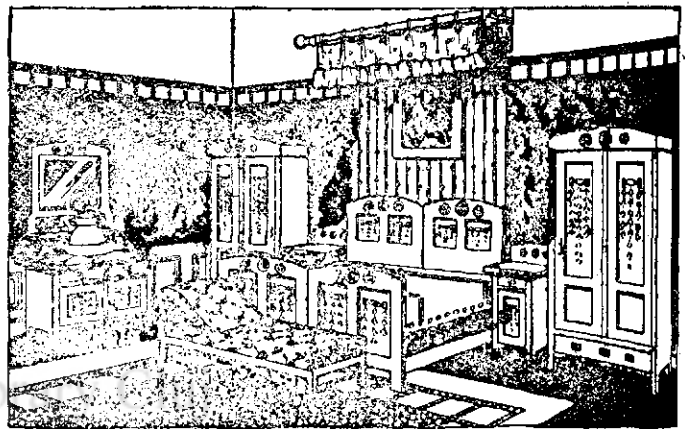
Ucenici se primesc cu condițiuni foarte bune.

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile
VÂRȘET, strada Kudritzer n-rul 44—46.

Cea mai renumită
mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (VERSECZ).

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

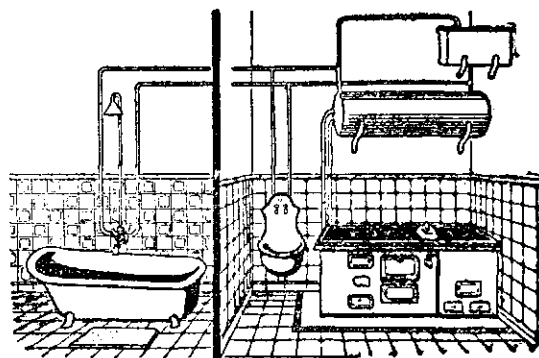
Mare depozit de pianee excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

Bruno Widlasch,

lăcătușerie artistică pentru mașinării și zidiri. — Atelier special de instalațiuni pt. lumină electrică, apaduct, aranjamente pt. băi, canalizări și closete.

SIBIU, Fingerlingsgasse N. 3.

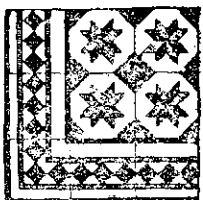
Oferă cele mai solide lucrări: porți de fier, trepte (scări), balustrade și îngrădiri de morminte după desemn sau după planul propriu; cuptoare și cazane, montări și transmisiuni pentru orice fel de mașini. Aranjări complete de closete pentru canalele din orașe. Instalări de băi, apaducte și canalizări. Depozit de fântâni de apă (construcții proprii), cari s'au adeverit de cele mai bune până acum. Closete patent scutite de îngheț, montate gata, cari în cursul iernii trecute n'au înghețat în liber nici la un ger de 28 grade, liferez cu garanție pe 5 ani.

Cea mai perfectă executare de instalațiuni de lumină electrică, telefoane și telegrafe. Vânzare de cazane de aramă și țincuire. — Proiecte și planuri gratuit și prompt.

Mandler János

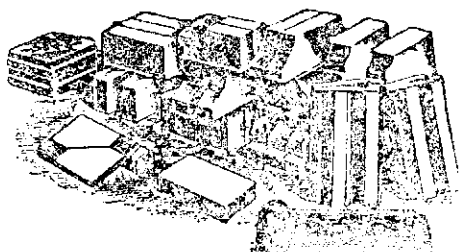
intreprindere de beton, piatră artificială și teracotă
SZEGED, strada Bihari nr. 1.

Primește spre executare totfelul de lucrări în bransa lui, și anume: teracotă, canalizare, betonare, conduct

de țevi de lut și ciment, uscarea pereților umezi, trepte (scări) de piatră artificială, pereți, conuni „Rabitz“, inele pentru fântâni, bazenuri, fântâni arteziane și vâlale executate neexceptionabil și cu prețurile cele mai moderate.

Cu prospecte servese gratuit.

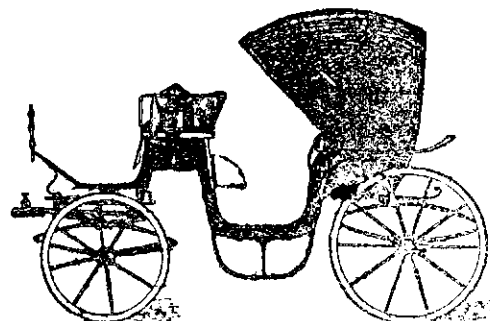

Heinrich Rastel

fabricant de trăsuri,

Sibiu, Strada Rosenanger 18.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că țin

în depozit cele mai moderne TRĂSURI precum și totfelul de CĂRUȚE. Primesc ori-ce lucrare de reparare și transformare, vâpsire și pregătire de șele în preț foarte ieftin. o o o

Urmaşul lui
GROSZ FRIGYES **OLASZ ANDRÁS**

LĂCĂTUŞER PT. ZIDIRI ŞI PT. LUCRĂRI DE ARTĂ
ALBA-JULIA (Gyulafehérvár) V., str. Széchenyi nr. 7.

Execut tot felul de lucrări în branşa mea, şi anume: aranjamente pentru zidiri, porţi de fier, gratii, grilajuri pentru morminte, lucrări de lăcătuşerie, acoperişe de sticlă, reparări de maşini, zidiri pentru încălzit şi cuptoare de fert, precum şi reparări, obiecte de lux, etc. etc., cu preţurile cele mai convenabile şi serviciu prompt.

Rog binevoitorul sprijin al on. public.

Cu stimă:

Olasz András

Vilhelm Connerth

NAGYSZEBEN—HERMANSTADT, Elisabethgasse 53.

Fabrică după diferite sisteme:

bănci de şcoală

conform celor mai moderne cerinţe igienice, pregăteşte apoi

bănci şi scaune pentru biserici; table de şcoală; rame pentru hărţi; rame pentru desemn şi dulapuri pentru şcoală. Catalog ilustrat la dorinţă trimite gratuit şi franco.

Sticlar pentru zidiri şi portaluri

(magazin de table de sticlă şi de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi, sau totfelul de reparări prompt şi cu preţuri ieftine. Expediez ieftin rolete mecanice de pânză şi trestie - - pentru ferestri - -

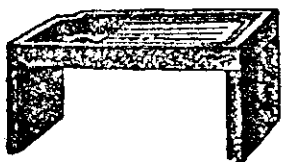
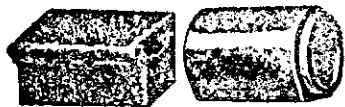
FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

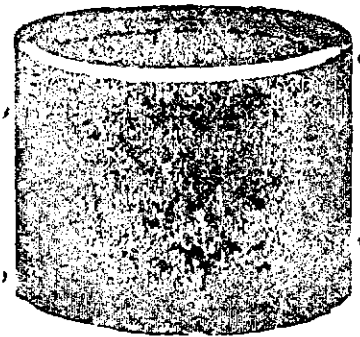
TELEFON 909.

TELEFON 909.

Edificare ieftină!

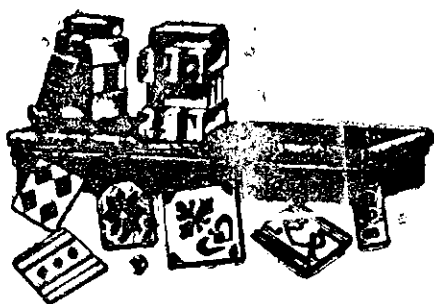

Intrece ori-care edificare din alt material. Sistemul meu brevetat Nr. S—5546. Se face prin prepararea în mod propriu al betonului, ori alte materii.

Primesc totfelul de edificări, locuinţe, case de închiriat, edificii economice şi dominiare, crepuri, fântâni, poduri, canalizări, îngrădituri, trepte, padimentări de terase, acoperiş facement, învăitori de cement.

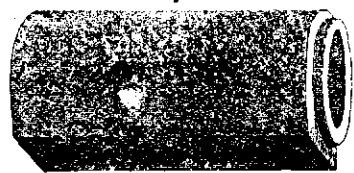
În depozitul meu se găsesc felurite preparate de cement, pietri de edificiu, țigle, colonne pentru case, streşini, trestie pentru tinciuală, cement Portland, gips, var stins ş. a. — Preţuri curentetrimit gratuit.

IOSIF SIMICS,

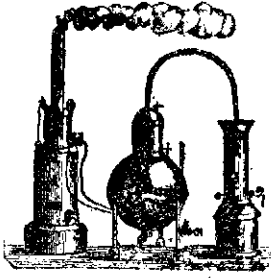
întreprindere de edificare cu beton, fabricant de obiecte de cement şi pietri.

Telefon 246. **LUGOŞ,** Strada Buziaş 37.

RADUCZINER LAZAR

ALĂMAR

Timișoara (Temesvágyváros) str. Farkas 12
Casa proprie.

Execută **Cazane pentru spirit**, — pentru vâpsitorie chimică și — pentru **ferberea rachiului** din material excelent, pe lângă garanță și cu condițiuni favorabile de plătiro.

Reparările se execută prompt și cu prețuri moderate.

Articole de casă de sticlă și porcelan, utensilii culinare, articole de argint, nickel și aramă, lampe, rame și picioare la aparate fotografice, cuțite, furculițe și linguri de alpaca și argint, articole de oțel »Sollingen«. — Mobile de fier, cămine perpetice, sobe, articole de toaletă și turiști, cu prețurile cele mai ieftine — se pot cumpăra la firma:

JOSEF JIKELI

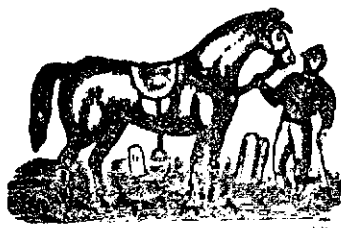
SIBIIU—HERMANNSTADT, Strada Cisnădiei 47.

Vad Gabor

curelar și șelar

ORADEA-MARE

(Nagyvárad), str. Körös n. 38.

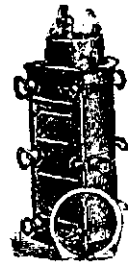
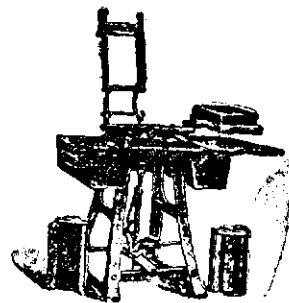

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că sub firma de mai sus am deschis un atelier modern pentru **curele și șele**

Țin în magazin totfelul de echipamente pentru *trăsuri*, pentru *călărit* și pentru *vehicule*. Mărfurile sunt fabricate din cel mai excelent material și se vând cu prețurile cele mai ieftine. — Primește orice lucrări în bransa aceasta. Reparări se fac cu prețuri moderate.

Valorizare de nisip!

Cine are nisip mult să ceară în interesul propriu următoarele cataloage și prospecte:

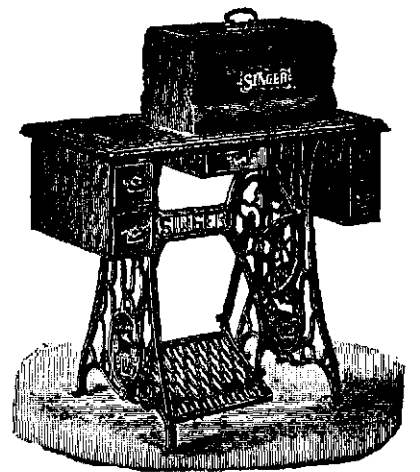
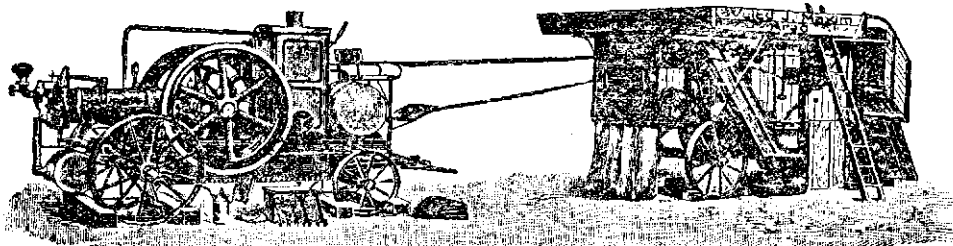
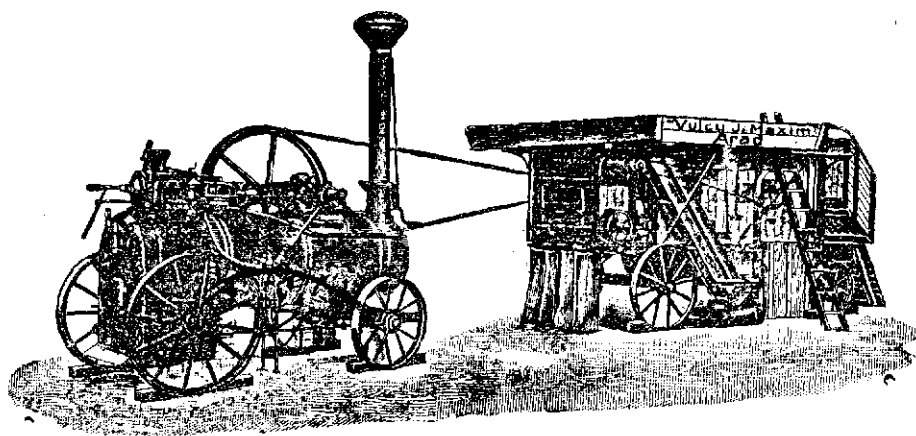
- F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
- F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită la lucru de mând.
- Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de cement pentru lucru de mând.
- B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
- C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și cement.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

SZANTÓ és BECK, ingineri Fabrică de mașini pentru industria de nisip.
BUDAPEST, VIII., Viola-utca 7 szam.

MAXIM I. VULCU**FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI****ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.**

Atrag atențiunea Onor. public asupra marelui meu magazin de mașini și fabricate americane, ca cele mai bune și renumite mașini de săcerat și legat snopi Plano, fabricatul cel mai bun al lui Cormic din America, mașini de cosit nutreț și Garnituri compl. de treerat cu aburi sau motor. Uleiuri de mașină și motoară, curele, unsoare de mașină, saci, ponieve, măji, și toate trebuincioasele mașinelor de treerat, precum și pluguri, grape americane, mașini de sămănat și tăiat nutreț și, alte requisite economice.

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

==== Câțiva învățăcei din casă bună cu 2—3 clase gimnaziale angajează. =====